

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge,
op zaterdag 20 oktober 1962

HET MARE LIBERUM EN DE PRIVILEGIES VAN DE BRUGSE VISSERIJ

Rede uitgesproken door Mr. Fernand TRAEN

1. Territoriale wateren zijn vooral een economisch probleem geworden. Sedert de 18de eeuw, toen de draagkracht van het kanon ongeveer 3 mijl bedroeg, hebben de territoriale wateren veel van hun politieke of militaire betekenis verloren. Maar voor alle landen met een vloot en vooral met een visserij, heeft de zeggenschap over een deel van de zee zijn volle betekenis bewaard.

In 1958 en in 1960 kwamen nog twee belangrijke conferenties te Genève bijeen onder de auspiciën van de U.N.O., om de breedte der territoriale wateren vast te leggen. Maandenlange discussies leverden geen akkoord op. IJsland besloot dan ook eenzijdig zijn territoriale wateren of althans zijn voorbehouden visgronden uit te breiden tot een breedte van 12 mijl. En toen kon de wereld het verloop volgen van een tragi-comische kabeljauwoorlog tussen IJslandse kustwachten en Britse vissersloepen, die bijgestaan werden door de kleinste oorlogsbodems van Hare Britse Majesteit. Men schoot met los poeder, enterde het vijandig schip en maakte zelfs gevangenen.

Belangrijk was deze Conferentie van Genève van 1958 in elk geval, omdat zij in de eerste plaats een strekking aanwees — die trouwens al vroeger ontstaan was — om een onderscheid te maken tussen de territoriale wateren en een zone met exclusieve visrechten voor het oeverland. De Canadese afvaardiging stelde voor dat de territoriale wateren zouden behouden blijven op een breedte van 3 mijl, terwijl de voorbehouden visgronden zich over een breedte van maximum 12 mijl zouden mogen uitstrekken. Volgens wees deze Conferentie van 1958 ook uit dat de meeste staten verdergaande rechten voor hun visserij opeisten dan deze spruitende uit de thans geldende opvatting van de territoriale wateren, met een breedte van 3 mijl.

Ook over de actuele betekenis der territoriale wateren bestaat geen eensgezindheid. In welke mate

b.v. is de oeverstaat bevoegd om misdrijven aan boord van vreemde koopvaardijsschepen binnen de grenzen van de territoriale zee te bestraffen? Het Engelse antwoord op deze vraag verschilt grondig van het Franse. Wel aanvaardt men vrij algemeen dat de oeverstaat scheepvaartreglementen kan opleggen, doch terzelfdertijd dat hij de vreedzame doorvaart van handelsschepen doorheen zijn territoriale wateren moet gedogen; dat hij politie maatregelen kan treffen, b.v. om gezondheidsredenen; dat hij bepaalde fiscale voorschriften kan toepassen, vooral ter bestrijding van de smokkelhandel en dat hij het eerbewijs aan de nationale vlag kan opeisen. Het saluut aan de vlag is één der bijzonderste twistpunten geweest in de geschiedenis van onze Noordzee. Maar boven alles bezit de oeverstaat het exclusieve recht op de visvangst binnen de territoriale wateren.

Van de historische achtergrond van de territoriale wateren en van de vrijheid ter zee leveren de Privileges van de Brugse Visserij een curieuse en interessante illustratie.

2. De privileges die in 1666 door Karel II, koning van Engeland, aan de stad Brugge werden geschonken, zijn geen onbekende documenten die onlangs opnieuw ontdekt zouden worden zijn. Vele historici verwijzen er naar, en men mag zeggen dat deze stukken nooit volledig vergeten werden. Onder onze plaatselijke geschiedschrijvers mogen wij Patrice Beaucourt de Noortvelde vermelden, die in zijn « Beschrijving van den Opgank, Voortgank, en Ondergank der Brugschen Koophandel », verschenen in 1775, het privilege volledig weergeeft, en ook Gailliard, die het vermeldt in zijn « Kronyk der Stad Brugge », uitgegeven in 1849.

3. Het was dus op 10 juli 1666 dat Karel II een privilege aan Brugge verleende voor de visserij in de

daarom moest zij beschermd en gesteund worden, en moest de concurrentie van de vreemde vissersvloten worden gebroken.

In 1609 vaardigt Jacob I dan zijn beruchte Proclamatie uit betreffende de visserij. Om te vissen zowel in de Britse zeeën als langs de Britse kusten moesten alle vreemdelingen een «license» aanvragen en vanzelfsprekend zou dergelijke licentie alleen mits een belasting of taxe verleend worden.

Hoeveel die jaarlijkse belasting zou bedragen, werd in het Plakkaat niet bepaald. Het zou voor het verkrijgen der vergunningen voldoende zijn dat de stad, de provincie of zelfs de staat, die verlof wilde bekomen, door zijn ambassadeur in Engeland of een speciaal daartoe afgevaardigde persoon, de licentie's alle tegelijk deed aanvragen, met opgave van de hoeveelheid en de grootte der schepen.

Gelukkig bezat Jacob I niet de nodige macht om aan zijn Proclamatie een praktische uitwerking te geven. De Hollandse visserij stoorde zich weinig aan de voorschriften, doch de Hoogmogende Staten volgden de gebeurtenissen met de allergrootste aandacht.

Ook vader Cats heeft de Hollandse zaak te Londen moeten behartigen. De Proclamatie van 1609 zou een eeuw lang de grondslag vormen van de Engelse bedreiging voor de vissers van vreemde naties.

Noch Karel I, noch Cromwell wijzigden de maritieme politiek van Jacob I. Ook toen Karel II, na de restauratie van 1660, de troon had bestegen, zag hij niet af van de aanspraken op «sovereignty» en «dominion of the seas». De plakaten bleven van kracht, tot op 4 maart 1665 de tweede Engelse oorlog met de Verenigde Provinciën uitbrak.

Het is in deze situatie dat de twee privileges aan Brugge werden verleend. Het zijn twee licenties die door het Engelse gezag, krachtens zijn souvereiniteitsaanspraken niet alleen op de kustwateren, maar tevens op de «Britse zeeën», werden gegeven.

In zoverre waren deze licenties voor Brugge privileges of voorrechten te noemen daar ze onvergeld en, zoals uitdrukkelijk gezegd, uit dankbaarheid werden verleend, en tevens, daar deze licenties eeuwigdurend (... in perpetuum per nos ac Haeredes et Successores stabilita continuetur...) van kracht moesten blijven. Het is onbetwistbaar dat zij een toepassing zijn van de Proclamatie van 1609 en de daarop volgende plakaten. In zoverre waren deze licenties uniek, dat er geen andere voorbeelden van licenties bekend zijn, die ten eeuwigen titel en kosteloos werden afgeleverd.

8. Het privilege voor de Engelse wateren werd op 10 juli 1666 verleend. Op 2 oktober daaropvolgend wordt door het stadsbestuur het reglement uitgevaardigd dat de toepassing van het privilege inhoudt, en aan de Brugse bevolking bekend gemaakt «... om te Reeden ende in Zee te brengen eenighe vande voorh. vijftigh. Haring-buysen ofte schepen...» De kandidaten-reders moeten poorters van Brugge zijn en er «woonen met hun familie ende Mesnage». «Voorts zullen ooc ghehouden wesen te stelle sousitante ende Poorterlicken Zeker, totter somme van Duysent Gulden...»

Enkele dagen nadien, op 8 oktober 1666, wordt aan een zekere Jan Anthuenissen Kiel, schipper, de eerste geleibrief, na borgstelling, verleend.

Eigenaars van het schip waren: Francois de Crits, Pieter Verscheure en Gillis van Tours.

Op 13 december 1666 wordt door het stadsmagistraat akte genomen van de bevestiging van het privilege

voor Schotland, en pensionaris meester Christoffel van Volden wordt afgevaardigd naar «den heere Oignate, tselve geprocureert hebbende, om denselven van zijne goede devoiren te bedancken».

Bij het verlenen van een «zeebrief» op 27 april 1667, vraagt het stadsbestuur, naast de borgstelling, een betaling van 30 gulden.

De eerste reeks zeebrieven wordt afgeleverd tussen 8 oktober 1666 en 23 juni 1667. Daarna vinden wij geen spoor meer tot 18 juli 1672. Vanaf deze laatste datum volgt een nieuwe reeks tot 23 juni 1674. Nadien schijnen door het Brugse stadsmagistraat geen zeebrieven of vrijgeleiden meer verleend te zijn geworden. In elk geval is er tot op heden geen spoor gevonden van een dergelijk stuk dat op het einde van de 17e eeuw of in de loop van de 18e eeuw zou afgeleverd zijn.

Wanneer het oordeel van de heer Bogaerts, archivaris van de stad, gevraagd wordt, antwoordt deze, op 9 januari 1851, dat het privilege wellicht in onbruik viel door de aanhoudende oorlogen, die na 1674 en gedurende de hele 18e eeuw onze visserij zouden tot werkloosheid en ondergang hebben gedoemd.

Deze stelling lijkt helemaal niet bewezen. De reden van het ontbreken van de gezegde zeebrieven is zeer waarschijnlijk dat deze overbodig waren geworden en door de Engelse zeemacht niet werden vereist.

Want de twee reeksen zeebrieven, die wij terugvinden in het Brugse stadsarchief vallen juist samen met twee Engels-Hollandse zee-oorlogen, die namelijk duurden van 4 maart 1665 tot 31 juli 1667 en van 26 maart 1672 tot 19 februari 1674. Dat de Engelsen gedurende deze oorlogen de Hollandse visserij langs hun kusten, zowel als op zee, beletten, spreekt vanzelf. Maar zodra de vrede opnieuw heerste, moesten de Engelsen de Hollandse visserij langs hun kusten toelaten, en het ligt voor de hand dat ook de Vlaamse vissers dezelfde rechten werden gegund.

Een licentie werd niet geëist. De respectievelijke vredesverdragen van Breda, in 1667, en Westminster in 1674, al bevestigden zij de Engelse souvereiniteit over de hele Noordzee, lieten vrije visvangst toe, ook op de Engelse kusten.

Nog tijdens het Congres te Keulen, in 1673, haalden de Engelsen vruchteloos het voorbeeld aan van de Brugse privileges om hun exclusieve rechten op de visserij aan te tonen.

Wanneer in 1688 de Hollandse stadhouder Willem III de Engelse troon bestijgt, worden alle moeilijkheden voor de vreemde vissers — die in hoofdzaak Nederlandse vissers waren — opgelost. Bezwaar tegen het vissen in de kustwateren wordt door Engeland niet meer gemaakt: het wordt een historisch recht. In 1773 kan De Vattel dan ook schrijven: «... Les Anglais ne s'étant point emparés dès le commencement de la pêche du hareng sur leurs côtes, elle leur est devenue commune avec d'autres nations».

Beweren dat de Vlaamse, en zelfs de Brugse visserij, onbestaande zou geweest zijn in de 18e eeuw ware minstens overdreven.

In een schrijven dd. 24 januari 1851, gericht tot de heer Waller, sekretaris van de Engelse legatie te Brussel, bevestigt de toenmalige burgemeester van Brussel het volgende: «... il est constant qu'en 1789 et 1790 il existait à Bruges une vaste association pour les armements à la pêche, et notamment pour la pêche du hareng sur le littoral de l'Ecosse. Cette association possédait au-delà de 20 chaloupes. Un nommé monsieur Goethals, dont les descendants existent encore à Bruges, avait la direction de cette société, et

un nommé Decorte, habitant un faubourg de la ville (Scheepsdaele) atteste avoir à cette époque librement exercé la pêche du hareng sur le littoral de l'Ecosse avec les bâtiments de la société ».

Na 1814 oefenden opnieuw Brugse schepen de haringvangst uit in de Schotse wateren: de « Dame Agnès » en de « St. Pieter », toebehorende aan de Brugse reder Bernard Serweytens. Engeland verzette zich niet. Rond 1835 stak een ander Brugse reder van wal, de genaamde Fourny. Moeilijkheden vrezende, nam deze rond 1840 een copie mede van het oude privilege van Karel II. Zijn bedrijf ging ongestoord door tot 1851, toen de visserijkwestie het voorwerp ging uitmaken van besprekingen tussen de Belgische en de Engelse regering.

In al deze jaren — vanaf 1666 — verlieten deze vissersschepen de Brugse haven langs het kanaal van Oostende. Het slepen van het schip van Brugge naar Oostende en terug, kostte de reder Fourny rond 1848 de som van 28 F. Vergeleken bij de algemene onkosten van zijn jaarlijkse haringcampagne, betekende dit geen belangrijke handicap.

9. Het lijkt een vrijwel uitgemaakte zaak, dat Vlaamse vissers — en onder hen, Brugse vissers — misschien ongemerkt, maar in elk geval ongestoord hun bedrijf in de Britse wateren hebben uitgeoefend tijdens heel de periode van 1666 tot 1850. In feite was het eeuwigdurende privilege voor Brugge in die tijd overbodig.

De zo talrijke Hollandse vissers, die zich op geen enkel privilege konden beroepen, werden evenmin gestoord. En deze toestand was tot een stelling in het Volkenrecht gegroeid, zoals De Vattel vaststelde.

Het principe van het Mare Liberum had overwonnen. Alleen behielden de Engelsen een soort recht op eerbewijs aan hun vlag en het voorschrift om dit saluut van vreemde schepen af te dwingen over de hele Noordzee figureerde in de onderrichtingen van de Engelse admiraliteit tot na de slag van Trafalgar.

Ondertussen was ook het begrip van de territoriale wateren nader omlijnd geworden. De Hollandse jurist Bynkershoek stelde de bekende regel voorop: « *imperium terrae finitur, ubi finitur armorum potestas* ». Galiani, een Italiaan, bepaalde deze draagkracht van het kanon over de kustzee op 3 mijl, en tot op heden nog aanvaarden de meeste staten deze afbakening der territoriale wateren. In de 19e eeuw zouden visserij en territoriale wateren het voorwerp uitmaken van een reeks internationale overeenkomsten.

Wanneer men rond 1850 te Brugge (en te Oostende) verneemt dat met de Britse regering besprekingen aan gang zijn over een beperking van het visserijrecht in de respectievelijke territoriale wateren, wordt onmiddellijk de aandacht van de minister van Buitenlandse Zaken, d'Hoffschmidt, gevestigd op de oude privileges van 1666. Onze gezant te Londen, de gevolmachtigde minister Sylvain Van de Weyer (één der medestichters van de bekende Société d'Emulation te Brugge in 1839) kreeg opdracht de kwestie te bespreken met Lord Palmerston, de secretary of Foreign Office. Het antwoord van Lord Palmerston luidde dat alleen de Britse Rechtbanken uitspraak konden doen over de geldigheid. Indien de geldigheid niet in rechte bewezen werd, zouden de Brugse vissers niet meer toegelaten worden in de Britse wateren.

Sylvain Van de Weyer werd nu gelast met het advies in te winnen van twee juristen, een voor Engeland, en een voor Schotland.

Het eerste advies van George Bowyer, advocaat te Londen, werd overgemaakt op 4 december 1851. Het is interessant, en wellicht, zonder de historische achtergrond van de Brugse privileges te kennen, toont Bowyer de juiste draagwijdte goed aan.

Als eigenlijk « royal privilege » — als deel van de Prerogatieven van de kroon — waren de Brugse oorkonden niet geldig, want dergelijk « royal privilege » kan alleen aan een geboren onderdaan van de Engelse kroon verleend worden. Wel, als « license or permission » kunnen zij van kracht zijn, schrijft Bowyer. En inderdaad, als toepassing van de plakaten van 1609 en de volgende, dienen zij als dusdanig beschouwd te worden. De vraag bleef voor de Londense advocaat open of onbruik de eeuwigdurende « license » kon doen vervallen. Maar in 1851 was er nog geen onbruik. Alleen had men het recht in feite steeds uitgeoefend, zoals de andere naties, zonder van bijzondere zeebrieven gebruik te maken. Het geding moest, volgens Bowyer, gevoerd worden namens de stad Brugge.

Veel minder gunstig was het advies van de Schotse jurist Anderson. Het privilege was volgens hem in strijd met een « Act of Parliament » van Schotland, anno 1661, waarbij aan compagnieën het monopolie werd gegeven voor de kustvisvangst.

Historisch echter zou het argument van Mr. Anderson ongetwijfeld nader onderzocht dienen te worden. Hoelang b.v. zijn deze Schotse compagnieën blijven bestaan om het bedoelde monopolie uit te oefenen? De meeste dezer stichtingen hielden het amper een jaar vol....

Gepolst of hij zou aanvaarden de Brugse rechten voor het « Court of Session » in Schotland te verdedigen, weigerde Anderson.

Tenslotte werd ook nog het advies ingewonnen van drie advocaten van het Ministerie van Financiën te Brussel (10 februari 1853). Zij beschouwden het privilege als ontstaan uit een contract ten bezwarende titel (« *contrat à titre onéreux* »), zijnde de prijs van de gastvrijheid door Karel II te Brugge genoten. Verder ook, als een historisch recht op de Britse wateren, ten voordele van Brugge verjaard...

De stad Brugge wenste dat de Belgische Staat een geding zou inspannen. Toen echter de uitslagen van de enige overgebleven Brugse reder Fourny minder gunstig werden, en praktisch het onmiddellijk belang scheen weg te vallen, werd daarvan afgezien. Men vreesde voor de hoge kosten, men was sceptisch over het « sérieux » van de zaak (o.a. Van de Weyer).

Nochtans had de Brugse volksvertegenwoordiger Sinaeve, in de zitting van de Kamer van 10 februari 1852, nog een ernstig incident verwekt, waarbij hij de Engelsen voor zeerovers en piraten zou uitgescholden hebben.

Op 22 maart 1852 werd dan ook een eerste Visserijconventie afgesloten tussen België en het Verenigde Koninkrijk. Van toen af werden de Belgische vissersboten niet meer geduld binnen een afstand van 3 mijl van de Britse kusten.

Brugge bezat toen geen visserij meer en wellicht kon men de oude handelskom nog moeilijk een zeehaven noemen. Voor de economische geschiedenis van de stad werd het een der minst glansrijke periodes.

10. Toen Brugge zijn vissershaven tussen Blankenberge en Heist zou openen, kwamen de oude privileges van 1666 opnieuw te berde. Door de Commissie van de Zeevisserij werd op 1 maart 1900 aan de heer Wodon, afdelingshoofd bij het ministerie van Nijverheid en Arbeid, opdracht gegeven de geldigheid ervan te onderzoeken.

Dit verslag werd afgedrukt in het gemeenteblad van Brugge van 1904.

De heer Wodon acht het volkomen onmogelijk dat deze privileges nog enige waarde zouden bezitten en steunt zich daarvoor op de Conventie van Den Haag (6 mei 1882) bekrachtigd in België door de wet van 6 januari 1884, Art. 2 « Les pêcheurs nationaux jouiront du droit exclusif de pêche dans le rayon de trois milles à partir de la laisse de basse mer, le long de toute l'étendue des côtes de leurs pays respectifs, ainsi que des îles et des bancs qui en dépendent ». België, zo besluit de heer Wodon, heeft toen geen enkel voorbehoud gemaakt.

Deze conventie is op heden nog van kracht. Zij bepaalt de territoriale wateren. Uit deze conventie afleiden dat daarmede een definitief einde gesteld is aan de Brugse aanspraken, lijkt enigszins voorbarig.

Deze conventie regelt inderdaad de verhoudingen tussen verscheidene personen van internationaal recht. Zij behoort tot het internationaal publiek recht. Zij gaat uit van de nationale soevereiniteit op de kustwateren, bevestigt dit principe en trekt er gevolgen uit voor de visserij.

Maar de Brugse privileges behoren niet tot het internationaal publiek recht. Zij zijn gebaseerd op de exclusieve uitoefening van de Engelse soevereiniteitsrechten over de zee en de kustwateren. Deze aanspraken dienen verdedigd te worden in het kader van het Engelse recht, niet als internationaal conflict. Het toekennen van een gunst, een recht, een « licence » behoort juist tot de uitoefening van de soevereiniteit. Het was ook de stelling van Lord Palmerston in 1851.

Wat meer is, de Conventie van Den Haag van 1882 is beperkt tot de Noordzee, terwijl de privileges van 1666 gelden voor alle Engelse, Schotse en ook Ierse wateren. Evenmin als de conventie van 1852 stelt de Noordzeeconventie van 1882 mijns inziens op onweerlegbare wijze een definitief einde aan de geldigheid ervan.

Dit zijn enkele beschouwingen in verband met wat men noemt de Privileges van de Brugse Visserij.

Juist omdat zij telkens verwijzen naar de belangrijke episodes van de ontwikkeling van het zeerecht,

leveren zij interessante bladzijden van onze plaatselijke geschiedenis.

Aan de tegenwoordige theorieën en aan de conferenties die thans — in het raam van de UNO — over territoriale wateren en over visrechten handelen, geven de Brugse voorrechten als het ware een oude en vertrouwde klank.

Bibliographie

A. de Behault de Dornon : « Bruges, séjour d'exil des Rois d'Angleterre », Brugge, 1931.

Archieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, dossier n° 2274.

Stadsarchief Brugge : Secrete Resolutiën over 1659-1672. Portefeuille : Commerce et Industrie, 1851-53. Cartularium Wittenbouc E. (1584-1666). Plakkaten 1e reeks, n° 14/.

Stad Brugge, Gemeenteblad 1904 (Verslag over 1903).

Public Record, London : S.P. 77/34.

Samuel Muller : « Mare Clausum », Amsterdam 1872.

Dr. H.A.H. Kranenburg : « De Zeevisserij van Holland in de tijd der Republiek », Amsterdam, 1946.

De Zuttere : « Enquête sur la Pêche Maritime en Belgique », Brussel, 1909.

M. De Vattel : « Le Droit des Gens », Neuchatel, 1773, p. 231.

Colombos : « International Law of the Sea », London, 1954.

J. De Mont : « Corps Universel Diplomatique du Droit des Gens », vol. IV en VII, Amsterdam, 1731.

Memorials of Affairs of State in the Reigns of Queen Elizabeth and King James I, London, 1725, vol. III, p. 49.

Th. W. Fulton : « The Sovereignty of the Sea », Edinburgh & London, 1911.

Frans E.R. De Pauw : « Het Mare Liberum van Grotius en Pattyn », Brugge, 1960.

Jos. De Smet : « Tables du Commerce et de la Navigation du Port de Bruges (1675-1698) », in : Bull. Comm. Royale d'Histoire, 1930, p. 103.

Deze spreekbeurt werd voorafgegaan door de

Rede van Mr. Raoul DE PAUW, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge

Ik verklaar deze plechtige zitting geopend.

Mijnheer de Stafhouder,

Uw aanwezigheid op al de activiteiten van onze Conferentie, zowel vroeger als thans tijdens Uw batonaat, is voor U zulk een vanzelfsprekend feit, dat het mij werkelijk een genoegen is U op deze vergadering hierover hulde te brengen en U te verwelkomen.

De belangen van gans onze balie en vooral van de jongeren liggen U zo nauw aan het hart, dat U er nooit aan twijfelt, U volledig in te zetten om deze belangen te behartigen en te verdedigen.

Samen met Uw voorgangers, de heren oud-stafhouders, die er ook hebben aan gehouden deze zitting bij te wonen, hebt U de Conferentie steeds aangemoedigd op de door haar afgebakende weg verder te gaan, en het is onder Uw stafhouderschap dat in de raad van de Orde werd beslist de Conferentie ook op materieel gebied te steunen en bij te staan.

Het weze me dan ook toegelaten U hiervoor te danken en te hopen dat de innige samenwerking tussen de Conferentie en de Orde harmonisch moge uitbloeien en zich ontwikkelen.

Mijnheer de Procureur-Generaal,

Het weze mij toegelaten U eerst en vooral geluk te wensen met Uw benoeming als Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Gent.

Het strekt de stad Brugge, waarvan U herkomstig zijt, en de magistratuur van onze Rechtbank waartoe U nog hebt behoort in hoedanigheid van substituut van de heer Procureur des Konings, zeker tot eer, voor dezen een stads-, voor genen een ambtgenoot te hebben gehad die thans voor wat aangaat de staande magistratuur van beide Vlaanderen, de meest verheven positie bekleedt.

Voor ons advocaten van Brugge heeft die constella-

tie van Uw mooie carrière als gelukkige resultante, Mijnheer de Procureur Generaal, dat wij U vandaag mogen ontvangen aan de andere kant van die balie waar U misschien vroeger nog hebt geadviseerd.

Ik mag wel zeggen dat dit voor onze Conferentie een groot voorrecht is en ik dank U voor Uw aanwezigheid.

Mijnheer de Gouverneur van de Provincie West-Vlaanderen.

Uw grote bezorgdheid voor het welzijn van onze mooie provincie gelegen aan de Noordzee heeft Uwe Excellentie er toe gebracht op gebied van industrialisering en toerisme resultaten te bereiken die over enkele jaren zelfs niet denkbaar waren.

De aanwezigheid van Uwe Excellentie op onze openingszitting wijst er dan ook duidelijk op dat Uwe Excellentie het aandeel van de rechtsgeleerden in de verdere economische expansie van de provincie naar waarde weet te schatten.

Mijnheer de Provinciecommandant.

Ook U wil ik gelukwensen met Uw benoeming als provinciecommandant en al liggen de actieterreinen van het militaire en de balie ver uiteen, wij staan toch beiden steeds in gevechtspositie tegen één tegenstrever, al bevecht U deze momenteel met raketten en allerhande mechanische wapens en wij slechts met besluiten en met het woord.

Ik kan U echter verzekeren, mijnheer de Provinciecommandant, dat de Conferentie U van harte dankt om Uw aanwezigheid, temeer dat tal van mijn confraters, als reserve-officieren U reeds meerdere malen, hebben ontmoet en hebben kunnen appreciëren.

Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank.

Al is het welkomwoord dat ik tot U richt traditioneel geworden, het is er daarom niet minder hartelijk en minder doorvoeld om.

Het weze me toegelaten er hier in deze plechtige openingszitting speciaal de nadruk op te leggen hoezeer uw medeleven, uw aanwezigheid op onze vergaderingen, Uw raad en Uw adviezen ons steeds van onschatbare waarde zijn voor onze werking.

Wanneer ik thans in deze zaal, dank zij Uw welwillendheid, in Uw plaats de zetel van gastheer mag bezetten, dan is het omdat ik ervan overtuigd ben dat U enerzijds het belang en de standing van de balie voor ogen hebt, anderzijds omdat in Uw hart voor de Conferentie van de Jonge Balie nog steeds iets is overgebleven van vroeger, toen het Rechtskundig Weekblad van 5 juli 1932 kon vermelden dat op de vergadering van 3 juli 1932 van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge niet alleen Mr. Richard De Clerck van secretaris tot voorzitter werd bevorderd, maar ook dat Mr. Fernand Kesteloot in het bestuur bleef zeten als schatbewaarder en directeur.

Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank, wij onder vinden dagelijks in Uw persoon dat de dertigjarige verjaring hierop geen vat heeft gehad.

Ik begroet hier verder en dank hen om hun aanwezigheid:

Mijnheer de Procureur des Konings en al de leden van de zittende en staande magistratuur.

De heer Stafhouder Jean Thevenet, voorzitter van het Verbond der advocaten, dat dit jaar een prachtig initiatief heeft genomen door het afsluiten van collectieve polissen tegen werkonbekwaamheid, ziekte, enz. waardoor de confraters in de mogelijkheid zullen worden gesteld zich sociaal te beveiligen.

Monseigneur De Pooter, afgevaardigde van Zijne Excellentie Monseigneur Desmedt mag ik Ued vragen, onze dank te willen overbrengen aan Zijne Excellentie om de bereidwilligheid waarmede hij aanvaard heeft zich op deze vergadering te laten vertegenwoordigen en Zijne Excellentie onze beste wensen aan te bieden voor een vruchtbare werkzaamheid op het Vaticaans concilie te Rome.

Mijnheer de arrondissementscommissaris Botte;

Mijnheer de Notaris De Vestele, afgevaardigde van de Kamer van de Notarissen, waarvan alle leden onze meeste trouwe ereleden zijn.

Hebben zich op deze zitting speciaal laten verontschuldigen: De heer Minister van Justitie weerhouden door een dringende cabinetszitting over de Openbare veiligheid; de heer voorzitter en de referendaris van de Rechtbank van Koophandel; de heren Vrederechters Boch en Van Rollegem.

Een speciaal woord van welkom aan onze confraters die zich de verre reis hebben getroost uit het buitenland om de sympathie en het medeleven te komen betuigen van hun respectievelijke balies en conferenties

U, mijn waarde confraters,

Mrs Mathuizen, vertegenwoordiger van de raad van toezicht der orde van advocaten te Amsterdam.

Adriaense, deken van de orde van advocaten in het arrondissement Middelburg;

Goudsmidt, vertegenwoordiger van de Jonge Balie bij de Hoge Raad der Nederlanden te 's Gravenhage.

Ribbinck, Voorzitter van de Jonge Balie te Amsterdam.

Schildhuis, van het gezelschap der Jonge Balie te Rotterdam moet ik zeggen dat al wat ons bindt door taal en cultuur door onze menigvuldige contacten verder is uitgegroeid tot weldoorvoelde gedachtenwisselingen en warme vriendschap.

Me Baudelot, délégué de Monsieur le bâtonnier de Paris.

Me Baumelou et Duprey, secrétaires de la Conférence du stage. Il nous est chaque année un vrai plaisir de pouvoir accueillir la délégation de la Conférence du stage à notre séance de rentrée; vous pourrez vous apercevoir, et les confrères qui sont venus ici avant vous vous l'auront peut-être déjà dit, que la culture française nous a laissé entre les murs de cette ville, ce qu'il y a de plus beau et artistique, tout comme bien des joyaux de votre patrimoine culturel portent la signature d'artisans ou de maîtres flamands.

Les contacts que nous avons établis l'année précédente pour la première fois entre ce barreau et le barreau de Paris nous ont vraiment liés par de vastes liens d'amitié, et j'espère que cette amitié grandira d'année en année;

Me Monique Trublin, Présidente de l'Union des jeunes avocats de Lille; Me Mosar, Président de la Conférence du jeune Barreau et Me Probst du Luxembourg.

Vous dire combien nous sommes heureux de pouvoir vous recevoir n'est pas un vain mot.

La ville de Lille se trouve si près de nous que nous pourrions vous nommer, Me Trublin, une de nos compatriotes, quant au Luxembourg, Monsieur le président et Me Probst, votre ville respire tant l'ambiance de Bruges et la sympathie avec laquelle nous y avons été reçus était si grande, que j'espère que vous emporterez de votre séjour parmi nos confrères, les meilleurs souvenirs.

Es freut mich sehr bei den Delegationen der uns umringenden Länder auch einen Kollegen aus Deutschland begrüßen zu können.

Ich meine es sei zum ersten Male dasz eine Belgische Konferenz junger Anwälte einen Kollege aus Deutschland bewillkommen darf.

Dieser erste Kontakt der hier zustande kam, erreicht nicht nur der Brügger Advokatur zur Ehre, doch erweist nochmals dasz wir in allen Umständen das Mittelpunkt bleiben wollen aller internationalen Zusammenkünfte, Betrachtungen und Bemühungen.

Ich hoffe dasz Sie, wenn Sie in Köln heimkehren, die Deutsche Advokatur davon überzeugen können, dasz wir allen, in das einwordende Europa, Vorteil haben bei einer engen Zusammenarbeit, um, gleichlaufend mit der ekonomischen und militären Einheit welche heute zustande kommt, eine starke Rechtsgrundlage auszubilden, welche die ganze Struktur stützen kann.

Mijn waarde voorzitters en afgevaardigden van onze zusterconferenties.

U weet allen hoe welkom U hier te Brugge zijt; de actie van de conferenties is, gevolg aan al de contacten die we hebben gelegd door deze openingszittingen, zeker met succes bekroond, wanneer we hebben kunnen vernemen dat het Verbond van de Belgische advokaten voor volgend jaar een speciaal congres zal beleggen waar de noden, de wensen en de toestand van de jonge advokaten zullen worden bestudeerd en besproken.

Geachte genodigden,

Geachte confraters,

Uw talrijke aanwezigheid heden op deze openingszitting is voor de Conferentie een zeer verheugend feit en ik dank er U voor.

Ik wil U doen opmerken dat het dit jaar 15 jaar

geleden is dat de Conferentie te Brugge, na de oorlog, weer van wal is gestoken; en dan wil ik hier hulde brengen aan al mijn voorgangers voorzitters, die vertrokken op een basis van een bal in het Grand-Hotel en een mossel-souper als St Niklaasfeest, jaar na jaar de activiteit van de Brugse Conferentie hebben geïntensifieerd om te komen tot het prachtige programma dat de Conferentie thans ieder jaar afwerkt.

Hulde hiervoor aan oud-stafhouder Leon Dewulf, de heer Referendaris Floré, Mrs Willems, De Ketelaere, Aernoudts en Ducheyne en al de confraters die gedurende die jaren in het bestuur het beste van henzelf voor de Conferentie hebben gegeven.

Mijn waarde Confrater Meester Fernand Traen.

Ik moet U feliciteren en U danken.

Ik moet U feliciteren omdat U de traditie terug hebt opgenomen dat een lid van de balie de openingsrede zou houden; ik weet hoeveel werk U dit heeft gekost, naast al de bezigheden die U reeds aan de balie en in het politieke en economische leven op U hebt genomen.

Ik moet U ook feliciteren met het onderwerp dat U zult behandelen: het principe van de Vrije Zee en het privilege van de Brugse visserij is in onze huidige tijd weer van een zodanige actualiteit geworden dat wij allen, die hier leven aan de Noordzee, die nationaal een probleem van de visserijbevolking kennen, niets anders dan interesse voor Uw onderwerp kunnen betonen.

Ten slotte dank ik U bij voorbaat voor die voordracht, die door U gegeven en met uw kennis van het onderwerp, niet anders dan boeiend en schitterend zal kunnen zijn.

Mag ik U dan ook verzoeken, mijn waarde confrater, het woord te willen nemen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 4 december 1961.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer: M. Delahaye.

Advokaat-generaal: M. Depelchin.

1. Verjaring in strafzaken. — Stuiting. — Aanmaningen van de onderzoeksrechter tot de aangestelde expert om zijn verslag in te dienen, leveren daden van onderzoek op.

2. Rechterlijke inrichting. — Wanneer moet het Hof van Beroep in strafzaken met eenparige stemmen uitspraak doen?

1. Elke daad, die uitgaat van een bevoegde overheid en er toe strekt bewijsmiddelen in te winnen of de zaak in staat van wijzen te stellen, maakt een daad van onderzoek uit. De door een onderzoeksrechter aan de benoemde expert gerichte aanmaningen om zonder uitstel zijn verslag in te dienen, leveren daden van onderzoek op.

2. Krachtens art. 2 van de wet van 4 september 1891 moet het Hof van Beroep met eenparige stemmen

uitspraak doen, wanneer het, hetzij een veroordeling oplegt na vrijspraak door de eerste rechter, hetzij de uitgesproken straf verzwart. Van deze wetsbepaling wordt niet afgeweken wanneer het Hof het vonnis a quo te niet doet, zo dit vonnis een vrijspraak velde of straffen oplegde.

De Laere t/ Snepvangers en Patteeuw.

Gelet op de bestreden arresten op 18 oktober 1960 en 29 mei 1961 door het Hof van beroep te Gent gegeven;

I. Nopens de voorziening tegen de beslissingen over de publieke vordering gewezen respectievelijk:

1° op 18 oktober 1960:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 21, 22 en 26 van de wet van 17 april 1878, bevattende de voorafgaande titel van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, doordat het bestreden arrest zekere daden van de onderzoeksrechter als daden van onderzoek of van vervolging aanziet, dan wanneer die daden zulkaardig karakter niet

hebben en, derhalve, de verjaring van de publieke vordering niet kunnen stuiten;

Overwegende dat elke daad, die uitgaat van een bevoegde overheid en er toe strekt bewijsmiddelen in te winnen of de zaak in staat van wijzen te stellen, een daad van onderzoek uitmaakt;

Overwegende dat de daden van de onderzoeksrechter, waarop het middel wijst, ter zake de aanmaningen tot de aangestelde expert gericht met het oog op het indienen zonder uitstel van het verslag, daden van onderzoek zijn;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd, en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

2° op 29 mei 1961 :

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 140 van de wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting, gewijzigd en aangevuld door artikel 2 van de wet van 4 september 1891, doordat het bestreden arrest niet aanduidt dat de veroordeling van aanlegger met eenparige stemmen werd uitgesproken dan wanneer de opgelegde straf zwaarder is dan diegene welke door de eerste rechter werd opgelegd en bovendien twee telasteleggingen omvat wegens dewelke het vonnis a quo een vrijspraak had geveld;

Overwegende dat de eerste rechter, aanlegger wegens de betichtingen A en B veroordeelde tot een gevangenisstraf van twee maanden en een geldboete van 100 frank, met schorsing gedurende drie jaar, en vrijsprak wegens de betichtingen C en D;

Overwegende dat het hof van beroep, na het voorbereidend arrest van 18 oktober 1960, het vonnis a quo nietig verklaart wegens een getuigenverhoor welk het als onwettelijk aanziet en, verklarend de zaak tot zich te trekken, aanlegger wegens het geheel der telasteleggingen A, B, C, D tot een gevangenisstraf van vier maanden, met schorsing gedurende vijf jaar, en tot een geldboete van 200 frank veroordeelt;

Overwegende dat de aldus opgelegde straf zwaarder is dan diegene welke de eerste rechter uitsprak en dat het arrest niet vaststelt dat de veroordeling met eenparige stemmen werd gewezen;

Overwegende dat verweerders opwerpen dat, vermits het Hof van beroep het vonnis nietig verklaart, de eenparigheid niet vereist is;

Overwegende dat krachtens artikel 2 van de wet van 4 september 1891 het hof van beroep met eenparige stemmen uitspraak moet doen wanneer het hetzij een veroordeling oplegt na vrijspraak door de eerste rechter hetzij de uitgesproken straf verzwaart; dat van deze wetsbepaling niet afgeweken wordt wanneer het hof van beroep het vonnis a quo te niet doet, zo dit vonnis een vrijspraak velde of straffen oplegde;

Dat het middel gegrond is;

II. *Nopens de voorziening tegen de beslissing over de burgerlijke vorderingen gewezen :*

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de vernietiging medebrengt van de beslissing over de vorderingen van de burgerlijke partijen, die er een gevolg van is;

Om die redenen :

Verbreekt het arrest van 29 mei 1961

Verwerpt de voorziening in zover zij gericht is tegen het arrest van 18 oktober 1960;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegger tot een derde van de kosten en verweerders tot de twee derden;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 30 maart 1962.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Advokaat : Mr. Van Rijn.

Feitelijke vereniging. — Faillissement van een der deelgenoten, die van een derde sommen heeft gevorderd waarvan de betaling door zijn curator bekomen werd. — Deze sommen vallen in de boedel van de gefailleerde deelgenoot onder de verplichting voor de curator rekenschap aan de andere deelgenoten te geven.

Overeenkomst van een tijdelijke vereniging, waarvan de inbrengen bestaan uit de arbeid en de nijverheid der deelgenoten en de winsten in gelijke delen verdeeld worden. Geding ingespannen door een der deelgenoten, dat na zijn faillissementsverklaring door zijn curatoren wordt voortgezet, die betaling bekomen van de gereclameerde sommen.

Daar een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid en derhalve geen eigen patrimonium bezit vallen de door de curatoren geïnde sommen in de boedel van de gefailleerde deelgenoot, onder de verplichting evenwel voor de curatoren rekenschap te geven aan de andere deelgenoten, die schuldeisers gebleven zijn van het gedeelte van de sommen, dat kun krachtens de overeenkomst van vereniging toekomt.

Daar de deelgenoten hun schuldvordering niet hebben laten gelden tijdens het door hun deelgenoot tegen de derden ingesteld en door de curatoren voortgezet geding kunnen zij in de overeenkomst van vereniging noch voorrecht, noch een ander recht van voorrang vinden op de sommen, die aan de curatoren door de derde werden uitbetaald in uitvoering van een rechterlijke beslissing, die bedoelde sommen alleen aan de gefailleerde heeft toegekend.

Mr. Van de Velde-Winant en De Sutter qq.
(faillissement L. Van Laere)
t/ Westercamp en De Rammelaere.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 januari 1960 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 3, 175 van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 samengeschatelde wetten betreffende de handelsvennootschappen, 7, 8 van de wet van 16 december 1851 op de voorrechten en hypotheken, welke titel XVIII van het boek III van het burgerlijk wetboek vormen, 444, 561 van titel I van

boek III van het wetboek van koophandel, 6, 1131, 1133 van het burgerlijk wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist dat de opbrengst van het geding door Van Laere ingesteld tegen de naamloze vennootschap Van Brée en consoorten ten goede komt aan verweerders ieder tot beloop van één derde, om reden « dat in een tijdelijke vereniging, die geen rechtspersoonlijkheid heeft en waarin de leden vrij zijn hun betrekkingen naar onderling goedvinden te regelen, de inbrengen waarbij het kapitaal gevormd werd enkel, zoals in het onderhavig geval, uit de arbeid en nijverheid der vennoten kunnen samengesteld worden » en « dat uit bovenstaande beschouwingen volgt dat de opbrengst van het door Van Laere ingespannen geding, welke in de baten der feitelijke vereniging gevallen is en, luidens de door de vennoten gesloten overeenkomst, tussen hen in drie gelijke delen gedeeld zal worden, slechts voor één derde door geïntimeerden qualitate qua, vertegenwoordigers van de gefailleerde, kan opgevorderd worden en insgelijks voor één derde aan ieder der appellanten in volle eigendom toebehoort »,

dan wanneer : 1) de tijdelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid bezit zodat er geen maatschappelijk kapitaal bestaat dat onderscheiden zou zijn van dit der vennoten (schending van de artikelen 3 en 175 van het koninklijk besluit van 30 november 1935); 2) al wie persoonlijk verbonden is, instaat met al zijn goederen voor het nakomen zijner verbintenissen, en de opbrengst van het geding, gevallen in het patrimonium van aanleggers qualitate qua, derhalve het pand van alle schuldeisers uitmaakt (schending van de artikelen 7 en 8 van de wet van 16 december 1851); 3) de opbrengst van het geding door Van Laere ingesteld en door aanleggers qualitate qua voortgezet in de massa valt en verweerders geen eigenaars zijn ieder van één derde dezer som maar wel schuldeisers voor dit bedrag, en een schuldvordering hebben ten laste van de massa alwaar ze met de andere schuldeisers samenlopen (schending van de artikelen 444 en 561 van de wet van 18 april 1851 welke titel I van boek III van het wetboek van koophandel vormt); 4) het feit dat de tussen partijen gesloten overeenkomst voorzag dat de opbrengst der maatschappij in gelijke delen onder hen zal verdeeld worden niet van die aard is aan deze regels afbreuk te doen, en dergelijke overeenkomst niet geldig kan zijn daar zij indruist tegen de regel dat het ganse patrimonium van de schuldenaar het pand van de schuldeisers is, die in samenloop komen, hetgeen van openbare orde is (schending van de artikelen 7, 8 van de wet van 16 december 1851, 6, 1131, 1133 van het burgerlijk wetboek, en 97 van de Grondwet), zodat het bestreden arrest de in het middel aangeduide bepalingen geschonden heeft :

Overwegende dat uit de regelmatig aan het Hof voorgelegde stukken blijkt dat de rechtsoverdracht door verweerders tegen de curators van het faillissement Van Laere ingesteld ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat de opbrengst van het geding, destijds door Van Laere alleen tegen de vennootschap Van Brée en consoorten ingesteld en na de faillietverklaring door de curators voortgezet, aan ieder van beide verweerders voor een derde toekomt om reden dat zij samen met Van Laere die zaken afgehandeld hadden als leden van een tijdelijke handelsvereniging waarvan de winst tussen hen in drie gelijke delen verdeeld zal worden;

Overwegende dat al zouden verweerders ieder op

een derde van die sommen recht hebben, wegens het met Van Laere in tijdelijke vereniging afhandelen van zaken met genoemde vennootschap, dergelijke vereniging, waaraan de wet geen rechtspersoonlijkheid erkent, nooit een eigen patrimonium heeft gehad en dat dienvolgens de sommen, waarvan de curators de betaling bekomen hebben, in de massa gevallen zijn, onder de verplichting evenwel voor hen rekenschap te geven aan de andere deelgenoten die schuldeisers gebleven zijn van het gedeelte van de sommen dat hun krachtens de overeenkomst van vereniging toekomt;

Overwegende dat, daar verweerders hun schuldvoordering niet hebben laten gelden tijdens het geding dat door Van Laere tegen de vennootschap Van Brée ingesteld werd en door de curators werd voortgezet, zij in de overeenkomst van vereniging noch voorrecht, noch ander recht van voorrang kunnen vinden op sommen aan de curators door de vennootschap Van Brée uitbetaald, in uitvoering van een rechterlijke beslissing welke bedoelde sommen aan Van Laere alleen toegekend heeft;

Overwegende, dienvolgens, dat het arrest, zonder de in het middel aangeduide wetsbepalingen te schenden, niet kon beslissen dat de opbrengst van het door Van Laere ingesteld geding, in de baten van de feitelijke vereniging gevallen is en, overeenkomstig de door de vennoten gesloten overeenkomst, tussen hen in drie gelijke delen verdeeld zal worden, naardien de curators ze slechts voor het derde dat gefailleerde toekomt konden opvorderen;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest op de kant van de vernietigde beslissing zal gemaakt worden;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 27 maart 1962.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Debaedts.

Advokaat : Mr. Durein.

Gemeentelijke belastingen. — Rechtspleging. — Memorie van antwoord. — Belang. — Onschendbaarheid van de woning. — Briefgeheim. — Gedeeltelijke vernietiging. — Voorwerp van verzoekschrift.

1. *Het college van burgemeester en schepenen moet geen besluit nemen betreffende ieder processtuk dat van de procedure deel uitmaakt; de memorie van antwoord kan op geldige wijze worden opgesteld door de burgemeester, door de schepenen die hem vervangt of de persoon door het college aangewezen.*
2. *Een individu heeft belang bij het bestrijden van de wettigheid van een gemeentereglement dat op hem toepasselijk is.*
3. *Geen wet machtigt het gemeentebestuur een onderzoek ten huize van de belastingplichtige te doen met het oog op de vaststelling van de waarde van het meubilair; waar de wet zulks niet toelaat, kan het gemeentereglement dit niet op indirecte wijze van*

- een particulier afdwingen. Is onwettig de bepaling die aan deze weigering een sanctie verbindt, die de gedwongen verzaking aan het door art. 10 van de Grondwet gewaarborgd recht ten gevolge kan hebben;*
4. *Echter wordt art. 22 van de Grondwet dat het briefgeheim beschermt, niet geschonden wanneer het gemeentereglement voorschrijft dat hij die de belasting op het meubilair verschuldigd is, om het vaststellen van de belastbare waarde van het meubilair mogelijk te maken, aankoopfacturen, akten van veiling onder deelgenoten van een nalatenschap, verzekeringspolissen of andere bewijsstukken dient over te leggen.*
5. *De vernietiging van de bepaling die een inbreuk maakt op art. 10 van de Grondwet, brengt enkel de vernietiging mede van de bepalingen die een geheel vormen met de onwettige bepaling, doch niet de vernietiging van de bepalingen waarvan de regelmatigheid niet is aangetast.*
6. *De vernietiging van de goedgekeurde beslissing brengt mede dat het beroep tot nietigverklaring van de goedkeuring geen voorwerp meer heeft.*

Desmet t/1. Gemeente Schaarbeek ; 2. De Gouverneur van de provincie Brabant.

Arrest nr. 9270.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging;

1) van het besluit van 12 januari 1961 van de gemeenteraad van Schaarbeek houdende vaststelling van het gemeentereglement op het meubilair ;

2) van het besluit van 16 februari 1961 waarbij de gouverneur van de provincie Brabant dit gemeenteraadsbesluit goedkeurt ;

Overwegende dat de bestreden besluiten op 9 maart 1961 bij wijze van aanplakking zijn bekendgemaakt ;

Overwegende dat verzoeker vraagt dat de memorie van antwoord, door de eerste tegenpartij ingediend, uit de debatten zou worden geweerd ; dat hij voorhoudt dat betreffende de memorie van antwoord «het schepencollege collegiaal moet beschikken en dat het dienaangaande geen beslissing geakteerd in de registers, heeft getroffen», en voorts dat in strijd met artikel 101 van de gemeentewet een schepen de memorie van antwoord ondertekende zonder dat blijkt dat zulks geschiedde «bij verhindering en ontstentenis van de burgemeester» ;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen geen besluit hoeft te nemen betreffende ieder processtuk dat van de procedure deel uitmaakt ; dat de memorie van antwoord op geldige wijze kan worden opgesteld door de burgemeester, door de schepenen die hem vervangt of de persoon door het college van burgemeester en schepenen aangewezen ; dat de memorie van antwoord moet worden ondertekend door de burgemeester en de sekretaris ; dat op die regel artikel 107 van de gemeentewet een uitzondering stelt in geval van vervanging bij verhindering of ontstentenis van de burgemeester ; dat de ondertekening namens het college van burgemeester en schepenen door een schepen het vermoeden oplevert van afwezigheid of verhindering van de burgemeester, en van de delegatie die door hem aan de schepenen verleend is ; dat verzoeker dit vermoeden niet ontzenuwt ; dat derhalve de aanvraag van verzoeker om de memorie van antwoord uit de debatten te weren niet gegrond is ;

Overwegende dat de eerste tegenpartij inroept dat het beroep niet ontvankelijk is, daar verzoeker niet doet blijken van het bij de wet vereiste belang ; dat dit middel niet opgaat ; dat verzoeker belang heeft

bij het bestrijden van de wettelijkheid van een gemeentereglement dat op hem toepasselijk is ;

Overwegende dat verzoeker inroept dat het bestreden belastingreglement een schending inhoudt van artikel 10 van de Grondwet, luidens hetwelk de woning onschendbaar is en geen huiszoeking kan plaatshebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft, alsmede van artikel 148 van het Strafwetboek en artikel 24 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis, die straffen stellen op de schending van het omschreven grondwettelijk recht in de gevallen bij de evengoemde artikelen bedoeld ; dat volgens hem de strijdigheid van het bestreden belastingreglement met de aangewezen grondwetsbepaling gelegen is in de regels die aan het gemeentebestuur, zonder dat dit laatste zich op enige wetsbepaling kan beroepen, het recht willen toekennen om zonder instemming van de bewoner een huiszoeking te verrichten ;

Overwegende dat het bestreden belastingreglement voor een periode van vijf jaar vanaf 1 januari 1961 een jaarlijkse belasting op het meubilair invoert, die vastgesteld is op tien per duizend van de belastbare waarde van het meubilair ; dat die belastbare waarde wordt vastgesteld rekening houdende met de gegevens van de aangifte, ingediend door de belastingplichtige ; dat het gemeentebestuur de aangegeven waarde van het meubilair niet kan betwisten indien zij ten minste gelijk is aan driemaal het kadastraal inkomen van het gebouw of van de lokalen waarin dit meubilair zich bevindt, vermenigvuldigd met zes ; dat de belastbare waarde wordt gevormd door op de geraamde waarde of op de forfaitaire waarde die wordt vastgesteld op grond van het kadastraal inkomen de verminderingen toe te passen, vermeld in de artikelen 7 en 8 ; dat artikel 11 bepaalt dat, ingeval de belastingplichtige zijn aangifte niet indient binnen de termijn bij artikel 5 vastgesteld, of wanneer hij binnen vijftien dagen na het verzoek van het gemeentebestuur niet alle nodig geachte uitleg verschaft of niet alle bescheiden tot staving van zijn aangifte overlegt, de belasting ambtshalve wordt vastgesteld op grond van de forfaitaire waarde berekend op het kadastraal inkomen, en de verminderingen bepaald in de artikelen 7 en 8 niet worden toegepast ;

Overwegende dat volgens het belastingreglement het college van burgemeester en schepenen, indien het meent de door de belastingplichtige aangegeven waarde te moeten wijzigen, aan deze het cijfer doet kennen dat het voornemens is in de plaats van dat der aangifte te stellen ; dat het tevens de redenen vermeldt die, naar zijn oordeel, die wijziging wettigen, en de belastingplichtige uitnodigt zijn bezwaren binnen een termijn van twintig dagen schriftelijk te doen toekomen ; dat ingeval de belastingplichtige aan die uitnodiging geen gevolg geeft, zijn onthouding als instemming wordt beschouwd met het bedrag door het college van burgemeester en schepenen vastgesteld ; dat ingeval er geen akkoord bereikt wordt, het college van burgemeester en schepenen, luidens het tweede lid van artikel 12, gerechtigd is ter plaatse door zijn afgevaardigde de waarde te doen ramen van de belastbare bestanddelen : dat artikel 1 die bestanddelen opsomt met name : 1) het stofferende huisraad ; 2) de lichamelijke roerende goederen, zelfs die welke bestemd zijn voor het persoonlijk gebruik van de belastingplichtige en zijn gezinsleden, onder meer het linnengoed, de klederen, het beddegoed, de juwelen en edelgesteenten ; 3) de wapens ; 4) de wijnen ; 5) de verzamelingen, boeken, schilderijen, beelden, por-

selein, medailles en alle andere kunstvoorwerpen en merkwaardigheden ;

Overwegende dat de eerste tegenpartij doet gelden dat uit de bewoordingen van het laatste lid van artikel 12, niet mag worden besloten dat het gemeentebestuur zich een recht van onderzoek ten huize van de belastingplichtige aanmatigt ; dat zij voorhoudt dat die bepaling moet worden gelezen in verband met artikel 13 ; dat inderdaad dit artikel het recht van de belastingplichtige zich tegen het onderzoek te verzetten, erkent ; dat zij verder betoogt dat bij blijvende onenigheid betreffende de omvang en de waarde van het belastbaar meubilair er geen andere weg open staat dan een raming ter plaatse, om op rechtvaardige wijze het bedoelde bedrag vast te stellen, en dat de belastingplichtige de gevolgen moet dragen van zijn weigering om een billijke vaststelling van de waarde van het meubilair te laten doen ;

Overwegende dat, bij een voor onvoldoend gehouden bedrag van de waarde van het meubilair, het college van burgemeester en schepenen, vooraleer de aanslag te vestigen, een nieuw bedrag kan vaststellen met vermelding van de gegevens die het daartoe brengt : dat, ingevolge de aard van de belasting, de belastingplichtige kan uitgenodigd worden het tegenbewijs te leveren door een onderzoek ter plaatse te laten doen ; dat het als regelmatig zou voorkomen dat, wanneer de belastingplichtige door zijn weigering de mogelijkheid van dat bewijs uitsluit, de aanslag geschiedt op grond van het bedrag van de waarde zoals die door het college van burgemeester en schepenen werd gewijzigd ; dat evenwel artikel 13 van het belastingreglement in geval van weigering het vlak van het bewijs verlaat en op die weigering een eerste sanctie stelt, waardoor de waarde ambtshalve wordt gebracht op het hoger forfaitair bedrag vastgesteld op grond van het kadastraal inkomen, en een tweede sanctie waardoor de belastingplichtige het recht op de verminderingen, vermeld in de artikelen 7 en 8, verliest ;

Overwegende dat geen wet het gemeentebestuur machtigt een onderzoek ten huize te doen met het oog op de vaststelling van de waarde van het meubilair ; dat, waar de wet dit niet toelaat, het bestreden belastingreglement dit niet op indirecte wijze van een particulier kan afdwingen ; dat de sanctie, die artikel 13 aan de weigering verbindt, in een bepaald geval de gedwongen verzaking van het grondwettelijk recht van de onschendbaarheid van de woning ten gevolge kan hebben ; dat hieruit voortvloeit dat de bepaling van artikel 13 onwettelijk is ;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat het belastingreglement in strijd is met artikel 22 van de Grondwet, hetwelk de onschendbaarheid van het briefgeheim waarborgt ;

Overwegende dat artikel 14 van het belastingreglement voorschrijft dat de belastingplichtige, ten einde het vaststellen van de belastbare waarde van het meubilair mogelijk te maken, aankoopacturen, akten van veiling onder deelgenoten van nalatenschap, verzekeringspolissen of andere bewijsstukken dient over te leggen ; dat de mededeling van zodanige bescheiden niet in verband staat met het briefgeheim ;

Overwegende dat verzoeker voorhoudt dat, in strijd met de bewering van de eerste tegenpartij, de vernietiging van al de bepalingen van het belastingreglement dien te worden uitgesproken : dat artikel 13 een geheel vormt met artikel 12, tweede lid, en met de artikelen 14 tot 20 ; dat voor het overige de onwettelijkheid van artikel 13 de regelmatigheid van de andere bepalingen niet aantast ;

Overwegende dat uit de nietigheid van de artikelen 12, tweede lid, en 13 tot 20, voortvloeit dat het bestreden goedkeuringsbesluit, in zoverre het die artikelen betreft, zonder voorwerp is ; dat uit wat voortgaat, blijkt dat de ingeroepen middelen niet gegrond zijn wat de andere bepalingen van het belastingreglement betreft en dat geen middelen worden ingeroepen ten opzichte van het goedkeuringsbesluit zelf ; dat derhalve het beroep tegen het sub 2° bestreden besluit dient te worden verworpen,

Besluit,

Artikel 1. — De artikelen 12, tweede lid, en 13 tot 20 van het belastingreglement van 12 januari 1961 van de gemeente Schaarbeek zijn vernietigd. Het beroep is voor het overige verworpen.

Artikel 2. — Dit arrest zal in extenso worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

Artikel 3. — De kosten, ten bedrage van zevenhonderd vijftig F komen voor de helft ten laste van de verzoeker en voor de helft ten laste van de gemeente Schaarbeek.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9de Kamer. — 22 juni 1962.

Voorzitter : M. Hodiim.

Raadsheren : M.M. Liard en Roevens.

Advokaat-generaal : M. Cerckel.

Advokaten : Mrs. Vaes en Standaert.

Aansprakelijkheid. — Brand uitgebroken aan boord van een ter reparatie aan een scheepswerf liggend schip. — Bewijslast van de scheepseigenaar, die het schip onder zijn bewaring heeft gehouden.

Wanneer aan boord van een aan een scheepswerf ter reparatie liggend schip brand is uitgebroken en het schip zowel feitelijk als contractueel onder de juridische bewaring van de scheepseigenaar is gebleven en deze de scheepswerf tot «teruggave» resp. tot vergoeding van de door de brand ontstane schade aanspreekt, rust op de scheepswerf niet de verplichting haar niet-aansprakelijkheid te bewijzen. Om te kunnen slagen in zijn vordering moet de scheepseigenaar op positieve en stellige wijze aantonen, dat de brand aan een door de scheepswerf of haar personeel begane fout te wijten is.

Over het door de scheepseigenaar aangevoerd bewijsmateriaal en de ten laste van hem en zijn zetschipper vastgestelde nalatigheid: zie nader het vonnis.

Scheepswerf E. Lambrechts
t/ De Winter, De Decker en cs.

Gezien in gelijkvormige uitgifte het vonnis der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, dd. 15 maart 1961, aan appellante betekend op 30 mei 1961, en waartegen naar tijd en vorm beroep werd aangetekend respectievelijk bij akten d.d. 1 en 19 juni 1961.

Gezien het incidenteel beroep;

Aangezien vaststaat dat toen op 5 november 1958 de brand aan boord van het schip « Désiré » uitbrak,

dit vaartuig zich onder de juridische bewaking van de scheepseigenaar bevond, vermits niet alleen de schipper en zijn vrouw aan boord zijn blijven wonen gedurende gans het verblijf van de « Désiré » langs de scheepswerf en tijdens de uitvoering der werken, welke in hun aanwezigheid en onder hun controle geschiedden, doch bovendien in de aangenomen prijs-offerte dd. 5 september 1958 uitdrukkelijk bedongen werd dat « tijdens bedoeld verblijf aan en op de werf, zijn bewaking ten laste van de scheepseigenaar bleef », derwijze dat noch in feite noch in rechte de hoede van het schip ooit van de scheepseigenaar naar de scheepswerf is overgegaan, en deze laatste dan ook niet tot « teruggave » verplicht is;

Aangezien dientengevolge niet op de scheepswerf het ontlastingsbewijs rust, doch het wel aan de scheepseigenaar behoort op positieve en stellige wijze te betogen dat de brand te wijten is aan een fout of een nalatigheid door de scheepswerf of haar personeel begaan;

Aangezien geïntimeerden respectievelijk de mede-eigenaars en de schipper van de « Désiré » de verantwoordelijkheid van de scheepswerf menen te mogen afleiden uit het advies van deskundige De Bie bij minnelijke en onderling akkoord der partijen ter zake aangesteld;

Aangezien bezwaarlijk uit het samenbrengen der verschillende uiteenlopende elementen der zaak en de overwegingen van het deskundig verslag meestendeels op veronderstellingen gesteund, waarover het Hof onmogelijk de vereiste controle kan uitoefenen, een stellig en afdoend bewijs van enige fout in hoofde van appellante zou kunnen afgeleid worden;

Aangezien eerst en vooral dient opgemerkt dat uit het deskundig verslag niet blijkt dat de verschillende en talrijke getuigen, leden van het personeel van de scheepswerf, schipper en schipperin van de « Désiré », schippers der omliggende schepen, die onmisbare inlichtingen en nauwkeurigheden hadden kunnen verschaffen, tegensprekelijk onderhoord werden of dat allermindstens hun verklaringen in het verslag omstandig weergegeven werden, zodat in werkelijkheid een belangrijke appreciatiebron ontbreekt;

Aangezien de expert dan ook verplicht is te bekenen dat het voor hem onmogelijk is de juiste plaats te localiseren waar de brand ontstond en dan ook de juiste oorzaak van de brand te kunnen opsporen en te bepalen; dat hij wel de mening oppert dat er in werkelijkheid twee vuurhaarden zijn geweest, doch hieromtrent de reden dezer mening niet opgeeft; dat hij verder, ook de hypothese voorlegt dat de brand eerst in het achterdeel van de kabine tot stand kwam, doch hier evenmin deze hypothese verantwoordt en zelfs bij een latere mededeling bekend dat hij niet heeft nagegaan tot welk uur op die plaats met lasapparaten werd gewerkt;

Aangezien daar tegenover nochtans voldoende blijkt vast te staan dat vanachter in de kabine waar, volgens expert De Bie, de brand zou begonnen zijn, het werkvolk van appellante na 11 uur 's morgens geen lasapparaten meer heeft gebruikt, — hetgeen het uitbreken van een brand meer dan acht uren later uitsluit —, terwijl vooraan de kabine, waar de werklieden van appellante tot 17 uur lasapparaten hebben gebezigd, expert De Bie de mening is toegedaan dat de brand niet heeft kunnen beginnen;

Aangezien verder ook vaststaat dat de schipper van de « Désiré » vuur onderhield in de keuken, dit is in het voorste deel van de kabine, en dat rond 16.30 uur de schipperin nog haar brandend keuken-

fornuis onderzocht, en beiden het schip slechts na 18 uur verlieten, zegge ongeveer anderhalf uur na het vertrek van de laatste werklieden deel uitmakende van het personeel van appellante;

Aangezien op grond van deze feitelijke elementen alsmede op grond van ernstige technische gegevens aangeduid door tegenexpert Herman, er veel meer kans bestaat dat de brand eerst in de keuken is ontstaan, en daarna het vuur langs de gang, welke dienst deed als schoorsteen, zich naar achter ontwikkelde, in de richting van de enige opening in de kabine, van achter gelegen, vermits het technisch onmogelijk is dat een vuurhaard van achter ontstaan zich, tegen de luchtzuiging in, naar voren zou ontwikkelen;

Aangezien in bedoelde voorwaarden eerder zou moeten vermoed worden dat de brand is ontstaan in de keuken, naast het brandend keukenfornuis, namelijk in de kast waar beslist een vuurhaard ontdekt werd;

Aangezien in elk geval een ernstige twijfel bestaat, en derhalve het stellig bewijs niet wordt geleverd dat de brand te wijten is aan een onvoorzichtigheid of een fout van het werkliedenpersoneel van appellante, gelast met soudeerwerken met lasapparaten uit te voeren, noodzakelijke verrichting waaromtrent niet wordt beweerd, veel minder bewezen, dat zij op gevaarlijke of nalatige wijze zou geschied zijn;

Aangezien anderzijds de zware nalatigheid vanwege geïntimeerden en hun aangestelde, de zetschipper van de « Désiré », met zekerheid is blijven vaststaan, vermits, zoals reeds door het besreden vonnis terecht werd vastgesteld, geïntimeerden in gebreke zijn gebleven de geschikte maatregelen te treffen om de bewaking van het schip op daadwerkelijke wijze te verzekeren en het de elementaire plicht was van de zetschipper slechts zijn schip te verlaten na nauwkeurig en grondig te hebben onderzocht of de vuurprojecties van de lasapparaten niet op een of andere plaats een smeulende haard hadden veroorzaakt en of het brandende keukenfornuis niet een gevaar voor de omringende meubels van de keuken uitmaakte;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere besluiten verwerpend;

Ontvangt het hoofdberoep en het incidenteel beroep; Verklaart het hoofdberoep gegrond en het incidenteel beroep ongegrond;

Dienvolgens doet het bestreden vonnis te niet, wijzigende, verklaart de oorspronkelijke eisen van alle geïntimeerden ongegrond;

Wijst deze eisen af, en veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van beide rechtsinstanties.

VLAAMSE JURISTEN.

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 13 februari 1962.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Moerenhout.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Leboucq (Gent) en Duerinck (Dendermonde)

1. Beroep in burgerlijke zaken. — Vonnis tot machtiging tot getuigenverhoor over feiten betreffende de hoofdeis. — Vonnis waarbij een contractueel vrijstellingsbeding van aansprakelijkheid afgewezen en de eis tot vrijwaring principieel ontvankelijk verklaard wordt. — Ontvankelijkheid van hoger beroep door de verweerder op vrijwaring.
2. Aansprakelijkheid. — Vrijstellingsbeding. — Principiële geldigheid zelfs bij vrijstelling wegens grove tekortkoming. — Statutair vrijstellingsbeding van V.Z.W.O., wier voorwerp de uitoefening is van toezicht over nijverheidstoestellen- en tuigen met het oog op de veiligheid. — Toetreding van medecontractant. — Draagwijdte. — Bewijslast in hoofde van de vereniging.

1. Terwijl de aan de aangevochten beslissing door de partijen of door de eerste rechter gegeven benaming van « tussenvonnis », « voorbereidend », of « definitief » vonnis onverschillig is t.o.v. de werkelijke aard ervan, is voor hoger beroep vatbaar het vonnis, waarbij oorspronkelijk eiser en eiser tot vrijwaring tot getuigenverhoor gemachtigd worden, en dat tegelijkertijd, al is het ook slechts in zijn redengeving, de eis tot vrijwaring principieel ontvankelijk verklaart door tevens de toepassing van een contractueel vrijstellingsbeding van aansprakelijkheid af te wijzen.
2. Indien ieder beding van vrijstelling van aansprakelijkheid nietig is in geval van opzettelijke tekortkoming of bedrog, mogen partijen daarentegen rechtmatig overeenkomen, behoudens bijzondere wetsbepalingen alsmede het geval waarin de aangegane verbintenissen erdoor zou te niet gedaan worden, dat een van hen, of beiden, volledig of gedeeltelijk om reden van grove tekortkoming zullen vrijgesteld worden.

Wanneer echter zodanig vrijstellingsbeding enkel opgenomen is in de statuten van een vereniging zonder winstoogmerk, die tot voorwerp heeft bezoldigd toezicht uit te oefenen over de nijverheidstoestellen- en tuigen van haar medecontractant, met het oog op de veiligheid in diens nijverheidsinstelling, dient deze vereniging de ondubbelzinnige toetreding van haar medecontractant tot dit van het gemeen recht afwijkend vrijstellingsbeding te bewijzen. Ingeval dit bewijs enkel geleverd wordt voor het toezicht over bepaalde toestellen, machines en tuigen, doch niet wat het toezicht betreft op de algemene bescherming en de hygiëne in de fabriek, kan het beding van vrijstelling van aansprakelijkheid door de vereniging tegen haar medecontractant niet worden ingeroepen.

V.Z.W.O. « Association Vinçotte », te Brussel t/
N.V. « Belgische Margarine Unie », te Merksem.

Advies O.M.

I. Feiten en ingestelde vorderingen.

1. Terwijl markeerder, Witvrouwen, Isidoor, werkzaam voor rekening van de firma Edmond Depaire,

uit Antwerpen, op 23 juli 1958, omstreeks 20 uur, te Baasrode, in het olietankpark van de N.V. « Belgische Margarine Unie », boven op een der olietanken opmetingen had uitgevoerd inzake temperatuur en inhoud van de olie, en vervolgens een van deze olietanken langs een aan de wand ervan vertikaal gevestigde metalen ladder afdaalde, merkte hij niet op dat het om een noodladder ging, die op 4,5 m. van de begane grond was afgezaagd; onderaan de ladder gedaald trapte hij dan ook in het ijle, en viel op de grond met een doorgebroken laddersport, die hij had vastgegrepen, in de hand; door die val liep hij ernstige verwondingen op.

2. Twee verschillende vorderingen werden, op grond van dit schadegeval bij deurwaardersexploiten van 17 april 1959, vóór de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, tegen de N.V. « Belgische Margarine Unie » ingesteld :

a. De eerste, op verzoek van Witvrouwen Isidoor, ertoe strekkende deze maatschappij aansprakelijk te horen verklaren voor de schadelijke gevolgen van haar fouten, op grond van artt. 1382, 1383 en 1384, al. 1-B.W., en van de gepleegde inbreuken op artt. 459/1 en 460/2 van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming, en haar dienvolgens te horen veroordelen tot schadeloosstelling ten bedrage van 2.000.000 F stoffelijke, en 300.000 F morele schade, onder aftrek van de vergoedingen die aanlegger van de verzekeringsmaatschappij van de N.V. « Belgische Margarine Unie » heeft of zou ontvangen;

b. De tweede, op verzoek van de « Compagnie Belge d'Assurances Générales sur la Vie, les fonds dotaux en les survivances », te Brussel, verzekeraarster van de werkgeefster van Witvrouwen tegen arbeidsongevallen, en handelende als gesubrogeerd in de rechten van haar verzekerde voor een haar gedane uitkering ten bedrage van 90.951 frank, waarvan zij van de N.V. « Belgische Margarine Unie », wegens zelfde onrechtmatige daden en inbreuken als bedoeld in de eerste vordering, terugbetaling vorderde.

3. Daar de N.V. « Belgische Margarine Unie », bij bestelbon n° 23740 van 4 februari 1958, tegen de prijs van 2.125 frank, aan de V.Z.W.O. « Association Vinçotte », te Brussel, het toezicht op de algemene bescherming en de hygiëne in haar fabriek te Baasrode had toevertrouwd, en laatstgenoemde vereniging derdelijk toezicht had uitgeoefend op 7 en 8 mei 1958, hetzij anderhalve maand vóór het ongeval, zonder dat in het desbetreffend toezichtverslag ook één enkele opmerking voorkwam nopens de toestand van de bij het ongeval betrokken ladder, of laddersporten, heeft de N.V. « Belgische Margarine Unie » de V.Z.W.O. « Association Vinçotte » vóór de rechtbank te Dendermonde gedagvaard ten einde zich te horen veroordelen tot vrijwaring van alle veroordelingen die tegen de N.V. « Belgische Margarine Unie » zouden kunnen uitgesproken worden, zowel in verband met de vordering ingesteld op verzoek van Witvrouwen als in verband met die welke ingesteld werd door de « Cie Belge d'A.G. ».

II. Het aangevochten vonnis en de ontvankelijkheid van het hoger beroep.

Bij vonnis op tegenspraak van 14 april 1961, heeft de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, al eensprekend rechter, na samenvoeging van al de zaken, partij Witvrouwen en de N.V. « Belgische Margarine Unie » tot het bewijs toegelaten van be-

paalde feiten in verband met de omstandigheden van het ongeval en met de aard en de toestand van de betrokken ladder.

Omtrent de eis tot vrijwaring van de N.V. «Belgische Margarine Unie» tegen de V.Z.W.O. «Association Vinçotte», heeft de rechtbank, zonder weliswaar dienaangaande te beschikken, doch evenwel in een wel bepaalde motivering van haar vonnis, de toepassing van een door de «Association Vinçotte» ingeroepen contractueel ontlastingsbeding van aansprakelijkheid afgewezen en de principiële gegrondheid van de oproeping tot vrijwaring aanvaard.

Tegen dit vonnis, en enkel in verband met laatstvermelde principiële aanvaarding van de gegrondheid der oproeping tot vrijwaring, is de V.Z.W.O. «Association Vinçotte» binnen de wettelijke termijn en naar regelmatige vorm in hoger beroep gekomen.

Geïntimeerde houdt voor dat dit beroep niet ontvankelijk is, omdat het ingesteld werd tegen een louter voorbereidend vonnis, dat overigens in zijn dispositief geen enkele beschikking tegen appellante omvat.

Het lijkt echter, naar ons oordeel, geen twijfel dat, t.o.v. de vorderingen tot vrijwaring ingesteld door geïntimeerde tegen appellante, het aangevochten vonnis de kenmerken van een louter voorbereidende beslissing ver overtreft, vermits, na de toepassing van een contractueel beding van ontlasting van aansprakelijkheid inzake te hebben afgewezen, de rechtbank uitdrukkelijk aanvaardt dat de vrijwaring «hic et nunc» principiële grond voorkomt». Aldus laat zij niet enkel reeds vermoeden, maar verklaart zelfs duidelijk in haar beweegredenen in welke zin uitspraak zal worden gedaan indien, op grond van het t.o.v. de andere partijen bevolen getuigenverhoor, de N.V. «Belgische Margarine Unie» tot schadeloosstelling mocht worden veroordeeld. Het vonnis benadeelt dus van meetaf appellante en verzekert tevens aan geïntimeerde reeds een onmiddellijk voordeel of waarborg, waarvan het beginsel tussen partijen nu juist betwist werd. Onverschillig is het dat bedoelde principiële beslissing enkel in de redengeving en niet in de beschikking van het vonnis te vinden is, want «al wat de rechter over de feiten beslist maakt een beschikkend gedeelte uit, welke plaats het ook in het vonnis inneemt (Zie : Gent - 5de K. - 6 juni 1961 - R.W. 1961-1962, kol. 939).

Het wil ons dan ook voorkomen dat, ten opzichte van de verhoudingen in het ganse geding tussen «Association Vinçotte» en de N.V. «Belgische Margarine Unie», de aangevochten beslissing minstens als een interlocutoir of tussenvonnis valt aan te merken, onmiddellijk vatbaar voor hoger beroep (Zie A.P.R. - Tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel - n^{rs} 280, 288, 293 en aldaar vermelde rechtsleer en rechtspraak).

III. *Het door appellante ingeroepen ontlastingsbeding van aansprakelijkheid.*

Het staat vast dat, bij bestelbon A. 32/MH - n° 23740 van 4 februari 1958, geïntimeerde tegen betaling van een daartoe overeengekomen prijs aan appellante de door deze laatste aanvaarde opdracht heeft toevertrouwd een ganse reeks nazichten, controles, onderzoeken, en toezichten te verrichten met betrekking tot verscheidene nijverheidstoestellen en -tuigen gelegen in de fabriek van geïntimeerde te Baasrode, en o.m. het toezicht op de algemene bescherming en de hygiëne in deze nijverheidsinrichting. Van dit toezicht, verricht op 7 en 8 mei 1958,

heeft appellante, in de persoon van een van haar inspecteurs, omstandig proces-verbaal opgesteld, goedgekeurd door haar directeur, en aan geïntimeerde toegezonden op 13 mei 1958. Dit proces-verbaal heeft betrekking tot de gedane bevindingen en te treffen maatregelen inzake arbeidsveiligheid en -bescherming o.m. wat de ladders betreft en het olietankpark. Het omvat echter geen enkele opmerking nopens de toestand van de bij het ongeval betrokken noodladder, of van de sporten van die ladder, zodat geïntimeerde, op grond van het aan appellante toevertrouwd betaald toezicht, verricht amper anderhalve maand vóór het ongeval, rechtmatig erop mocht vertrouwen dat, onder oogpunt van stevigheid en veiligheid, de betrokken noodladder in orde was.

De organen of de aangestelden van de «Association Vinçotte» kunnen derhalve, in de verhoudingen van deze vereniging met de «Belgische Margarine Unie», hun contractueel opgedragen en aanvaarde toezichtstaak niet naar behoren hebben vervuld, en een foutief verzuim of schuldige nalatigheid hebben gepleegd, waarvan de graad in mindere of in meerdere mate kan worden beoordeeld, d.i. als lichte of als grove schuld kan worden aangemerkt, maar waarbij, naar de strengste beoordeling, het begrip van bedrog of «dolus» inzake gebrek aan tenuitvoerlegging van een overeenkomst, van meetaf kan uitgesloten worden. Immers, zoals dhr. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt, in zijn rede uitgesproken ter plechtige rechtszitting van het Hof van Cassatie op 16 september 1957 betreffende «Bedrog en grove schuld op het stuk van nietnakoming van contracten», het uit een onderzoek van de rechtsleer heeft besloten, is, in verband met de uitvoering van de overeenkomsten, «het bedrog een opzettelijke schuld, d.w.z. dat de dader niet alleen het feit heeft gewild waaruit schadelijke gevolgen voor de schuldeiser zijn ontstaan, maar ook die gevolgen zelf» zodat «elke beoordeling van het bedrog een onderzoek naar de bedoeling van de schuldenaar impliceert» en «arglistigheid aan de bijzondere schadeloosstelling betreffende de dolus ten grondslag ligt» (Zie bedoelde rede in R.W. 1957-1958, kol. 72, en J.T. 1957, blz. 601-605, meer bepaald de referten naar Demogue, Mazeaud, de Harven, Vidal, Pirson et De Villé, Germette, en Paulus, - Adde : noot 1 in Pas. 1959, I, 773).

Van zijn kant, schrijft dhr. J.J. Rothier, in zijn commentaar over het arrest van het Hof van Cassatie van 25 september 1959, in J.T. 1960 - blz. 116 - kol. 1, met verwijzing naar De Page (B. II - blz. 1053 - noot 6) en naar Van Rijn («Responsabilité aquilienne et contrats» - R.G.A.R. - 703 - n^{rs} 131 en 133) : «On entend par dol, toute faute volontaire consciemment réalisée; l'essence du dol est l'intention mauvaise qui inspire l'auteur de l'acte; elle se manifeste en matière contractuelle, où cette notion est visée expressément par les articles 1150, 1153 et 1645 du C. civ., par le refus d'exécuter le contrat dans le but de nuire à son cocontractant, ou pour se procurer un avantage aux dépens du créancier».

Ten slotte, indien Professor emeritus Jean Dabin, in zijn merkwaardige noot met betrekking tot zelfde cassatiearrest in R.C.J.B. 1960, blz. 10 tot 30 («De la validité des clauses d'exonération de responsabilité en matière contractuelle, couvrant 1° la faute lourde du débiteur, 2° la faute lourde ou intentionnelle des préposés») het begrip «bedrog» inzake niet-uitvoering van overeenkomsten, meent te mogen uitbreiden tot alle gevallen van vrijwillige niet-uitvoering, welke ook de drijfveer zij van de dader : oogmerk om te schaden, benaastiging van persoonlijk belang, gro-

ve nalatigheid of luiheid (zie blz. 17 - laatste alinea, en blz. 18 van bedoelde noot); toch komt hij ook tot besluit dat de tekortkoming van de schuldenaar aan zijn verbintenis moet geschied zijn « sciemment » et volontairement ».

Welke zienswijze men ook moge aankleven, in elk geval menen wij niet dat, bij het plegen van het hun ten laste gelegd foutief verzuim, de organen of de aangestelden van de « Association Vinçotte » van bedrog kunnen beschuldigd worden. Zij kunnen enkel beschouwd worden als zijnde aan hun verbintenis te kort gekomen bij vergetelheid of verstrooidheid, zonder evenwel de overeenkomst te hebben willen mis-kennen of negeren (Zie J. Dabin, op. cit., blz. 18, laatste alinea, en blz. 19).

Bedrog zijnde aldus in hoofde van appellante uitgesloten, zo blijft dan nog enkel over de gradatie van de schuld : lichte of grove schuld.

Het beding dat nu door appellante, ter intlasting van haar eventuele aansprakelijkheid, wordt ingeroepen, is het art. 4 van haar statuten, hetwelk letterlijk als volgt luidt : « L'association n'ayant pour objet que d'exercer, dans un but de sécurité, une surveillance aussi complète que possible n'assume aucune responsabilité du chef de cette surveillance et n'est passible d'aucune indemnité pour les accidents qui pourraient survenir ».

Het lijdt geen twijfel dat dit beding van vrijstelling in generlei mate de schadelijke gevolgen kan dekken van appellante's bedrog, vermits zij hierdoor « tegen het contract in opstand zou komen, zich vastberaden buiten het contract zou stellen » (zie Hayoit de Termicourt - op. cit. R.W. 1957-1958, kol. 75), en dit beding dan ook, zowel inzake aansprakelijkheid uit overeenkomst als inzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, als nietig wordt beschouwd (Zie : Cass., 5 januari 1961, R.W. 1960/1961, kol. 1669 en de noot), omdat het tegen de openbare orde en de goede zeden indruist (art. 6 - B.W. De Page, B. II, n° 1053, noot 6; A.P.D.B. - Tw. Responsabilité, n° 1635; Pirson et De Villé, B. II, 331; J. Van Rijn, op. cit., 703 - n° 10; G. Ripert - « La règle morale dans les obligations civiles », blz. 56, n° 28), of eenvoudig strijdig is met het normaal inzicht van partijen en hun normale bezorgdheid de verbintenis van de schuldenaar niet afhankelijk te stellen van een loutere protestatieve voorwaarde (J. Van Rijn, op. cit., 703 - n° 10; Cass., 23 november 1911, B.J. 1912, kol. 65).

Zodanig bedrog hebben wij echter gemeend in hoofde van appellante te mogen uitsluiten; haar wordt trouwens door geïntimeerde geen bedrog ernstig ten laste gelegd. Rechtsgeldigheid, draagwijdte en toepassing van het ontlastingsbeding dienen derhalve enkel te worden onderzocht van het standpunt uit van de eigenlijke schuld.

A. Principiële rechtsgeldigheid.

Het door appellante ingeroepen beding van ontlasting of vrijstelling van aansprakelijkheid is opgesteld in zeer ruime en algemene bewoordingen en maakt geen onderscheid in verband met de graad van de schuld, waardoor de aansprakelijkheid van appellante in het gedrang zou kunnen gebracht worden. Zij blijkt dus op het eerste gezicht zowel de grove als de lichte schuld te omvatten.

In zijn hierboven reeds vermelde rede, is de heer Procureur-generaal Hayoit de Termicourt, na een zakelijk onderzoek van het probleem, tot de conclusie kunnen komen dat de gelijkstelling van de

groeve schuld met het bedrog, inzake contractuele aansprakelijkheid, principe dat sinds Justinianus door de rechtsleer is herhaald en door de rechters werd toegepast, in de wet geen steun vindt (Zie dienaangaande de bijdrage van prof. R. Jambu - Merlin in Recueil Dalloz - Sirey - 20me cahier - 28 mei 1955 - « Dol et faute lourde »), evenmin in de vereisten van de sociale orde, en in België door geen enkel arrest van het Hof van Cassatie werd gehuldigd, ja zelfs niet verenigbaar zou zijn met de motivering van zekere arresten.

Sedertdien, is het Hof van Cassatie, door twee arresten van 25 september 1959 (Pas. 1960-1-113 en de conclusiën van advocaat-generaal Mahaux; R.C.J.B. 1960, blz. 5 tot 30, met de hierboven vermelde noot van prof. emeritus Jean Dabin; J.T. 1960 - blz. 114 met de opmerkingen van J.J. Rotthier; R.G.A.R. 1960, 6465 en de noot, 1960, 6574) en van 5 januari 1961 (Pas. 1961, I, 483; R.W. 1960-1961, kol. 1669 en de noot; R.G.A.R. 1961, 6739) de zienswijze van de hr. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt bijgetreden, en heeft het beslist dat, indien ieder beding van vrijstelling van aansprakelijkheid nietig is in geval van opzettelijke tekortkoming of bedrog, partijen daarentegen, bij een overeenkomst, behoudens bijzondere wetsbepalingen en behoudens het geval waarin de aangegane verbintenis erdoor zou te niet gedaan worden, rechtmatig mogen overeenkomen dat een van hen of beiden, volledig of gedeeltelijk, van aansprakelijkheid om reden van grove tekortkoming zullen vrijgesteld worden.

Op grond van deze rechtspraak, is het door appellante ingeroepen ontlastingsbeding dus principieel rechtsgeldig, welke ook de graad van de schuld moge zijn, de opzettelijke tekortkoming of het bedrog zijnde uitgesloten.

B. Draagwijdte en toepassing van het inzake ingeroepen ontlastingsbeding.

Hebben echter, in onderhavig geval, partijen de grove schuld van appellante willen uitsluiten?

Het bewijs van de toestemming van geïntimeerde tot het beding van vrijstelling van aansprakelijkheid van appellante, enkel opgenomen in art. 4 van haar statuten, wordt geleverd door een door geïntimeerde's orgaan op 9 december 1955 ondertekend drukksel, waarvan de formule als volgt luidt : « Je soussigné, après avoir pris connaissance des statuts de l'Association, déclare placer sous sa surveillance tout les appareils de lavage de l'établissement situé à Baasrode ». Tevens, bij een andere brief d.d. 9 december 1955, worden door geïntimeerde aan appellante vier toetredingsbulletins behoorlijk ondertekend, teruggestuurd : het eerste met betrekking tot het toezicht over de stoomketels in de inrichting van geïntimeerde te Baasrode; het tweede met betrekking tot het toezicht over de wringmachines (essoreuses); het derde betreffende het toezicht over de hijstoestellen (appareils de levage); het vierde aangaande het toezicht over de elektrische inrichtingen.

Tenslotte, worden een veertiental dagen later, nl. bij brief van 27 december 1955, de behoorlijk ondertekende toetredingsbulletins door geïntimeerde aan appellante teruggestuurd, aangaande de thermische controle en het toezicht over de wateren van de stookkamer in de inrichting te Baasrode. Uit deze bescheiden, in hun onderling verband beschouwd, blijkt dus dat de toestemming van geïntimeerde tot het betwist, in algemene bewoordingen opgesteld, beding van vrijstelling, geschied is bij toetreding tot

een voorafbestaand statuut van appellante, door haar eenzijdig opgesteld.

Gelet op deze bijzondere wijze van contracteren, en door een beding van vrijstelling van aansprakelijkheid, hoofdzakelijk de verbintenis verzwakt wanneer het een grove schuld van de schuldeiser van de ontlasting betreft, vervolgens, afgezien van elke graad van de schuld, van het gemeen recht afwijkt en derhalve, ingeval van twijfel, geïnterpreteerd moet worden tegen de partij die bedongen heeft (artt. 1162 - B.W.), d.i. andermaal tegen de schuldeiser van de vrijstelling van aansprakelijkheid, is, in onderhavig geval, omzichtigheid geboden. Deze omzichtigheid klemmt te meer dat het essentieel, ja zelfs uitsluitend voorwerp van de overeenkomst, een bezoldigd toezicht geldt, en het principieel volstrekt normaal is voor een eerlijke, loyale toezichter dat, ingeval van verzuim of nalatigheid bij de uitoefening van de controle waarvoor hij betaald wordt, hij de aansprakelijkheid zou ondergaan voor de schadelijke gevolgen van zijn wanprestatie, zoniet ware dergelijke overeenkomst, van het standpunt uit van de partij welke dit toezicht aan de andere toevertrouwt tegen voorafgaande betaling, volstrekt zinledig.

In verband met laatstvermelde vaststelling, wil het ons dan ook in de eerste plaats voorkomen dat, ofschoon het beding van art. 4 der statuten van apelante in algemene bewoordingen luidt, het niettemin, t.o.v. het essentieel voorwerp der overeenkomst en van het doel, dat partijen, bij het sluiten van het contract, op het oog hebben gehad, met een rationele en normale uitlegging van hun voornemen niet overeen te brengen is, dat zij de grove schuld bij de uitoefening van appellante's toezicht in het betwist beding zouden begrepen hebben. Opdat het andersom zij, zou dienen te worden vereist dat de overeenkomst, op dit punt, een van elke dubbelzinnigheid vrije stipulatie zou inhouden (Zie dienaangaande : Proc. gen. Hayoit de Yermicourt - op. cit. - kol. 75 en nota's 118 en 119; J.J. Rothier, noot in J.T. 1960 na cassatiearrest van 25 september 1959, blz. 116, kol. 2 - n° 6, en voetnota's 29, 30 en 33).

Dit is in zake, naar ons oordeel, niet het geval.

Aldus, komen wij reeds tot het besluit dat het betwist beding van vrijstelling van aansprakelijkheid zich niet uitstrekt tot de schadelijke gevolgen van een grove schuld welke door de organen of de aangestelden van appellante, bij de uitoefening van hun toezicht zou zijn gepleegd. Wel te verstaan, betreft deze redenering dan nog enkel de ketels, machines, toestellen en inrichtingen van geïntimeerde, voorwerp van een bepaalde bestellingsbon van 4 februari 1958. Nopens dit wel bepaald toezicht, levert appellante geen bewijs dat geïntimeerde erin zou hebben toegestemd de « Association Vincotte » van elke aansprakelijkheid te ontlasten, ook wat het plegen van de lichtste schuld betreft bij de uitoefening van dit toezicht. Kan immers de toetreding van geïntimeerde op 9 december 1955 tot het beding van ontlasting, uitgebreid worden tot de overeenkomst tussen partijen gesloten op 4 februari 1958, en door appellante uitgevoerd op 7 en 8 mei 1958?

De restrictieve toepassing van dergelijk beding zowel in de tijd als in de ruimte, benevens de loutere toetredingswijze waarop in december 1955 gecontracteerd werd, laat, naar ons oordeel, dergelijke uitbreiding niet toe, temeer het normaal voornemen van partijen, wanneer het toezicht « de algemene bescherming en de hygiëne in de fabriek » van geïntimeerde betreft, redelijk moest omvatten de door appellante tegen bezoldiging aangegane verbintenis de door haar

uitgeoefende controle zodanig te verrichten dat dien-tengevolge geïntimeerde zou gewezen worden op de noodzakelijkheid, in het belang van een veilige bescherming van haar arbeiders, te doen overgaan tot bepaalde herstellingen, vervangingen of verbeteringen, o.m. aan de ladders en noodladders van deze of gene olietank.

Waar appellante niet bewijst dat, door aanvaarding van een ondubbelzinnig beding, geïntimeerde er op een ondubbelzinnige wijze in toegestemd heeft haar van elke aansprakelijkheid in verband met dit bepaald toezicht te ontlasten, dient hun overeenkomst van 4 februari 1958, afgezien van hun overeenkomsten van december 1955, te worden uitgelegd volgens de zin welke, in verband met het voorwerp en doel van het contract, normaal en redelijk geboden is voor eerlijke, in zaken loyale personen, naar het principe dat de overeenkomsten « te goeder trouw moeten uitgevoerd worden » (art. 1134 - al. 3 - B.W.).

Op grond van deze beschouwingen, welke trouwens in de lijn liggen van de hierboven vermelde rechtspraak van het Hof van Cassatie, o.m. de motivering van het arrest van 25 september 1959 (zie de overweging « qu'en dehors des cas où la loi en dispose autrement et de celui où l'obligation contractée en serait anéantie... »), zijn wij dienvolgens de mening toegedaan dat, welke ook de graad weze van de schuld, het door appellante opgeworpen beding van vrijstelling van aansprakelijkheid, niet kan worden ingeroepen en toegepast inzake de tenuitvoerlegging en de niet-uitvoerlegging of de gebrekkige uitvoering van de ter zake enkel te beschouwen overeenkomst van 4 februari 1958.

Wij besluiten dan ook tot de ontvankelijkheid van het hoger beroep, doch tot de afwijzing ervan als zijnde niet gegrond.

(w.g.) J. Matthijs.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde op 14 april 1961;

Overwegende dat het beroep ingesteld op 18 mei 1961 regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat markeerder Witvrouwen Isidoor, werkzaam voor rekening van de firma Edmond Depaire uit Antwerpen, op 23 juli 1958 omstreeks 20 u. te Baasrode, in het olietankpark van de N.V. Belgische Margarine Unie slachtoffer werd van een arbeidsongeval waarbij hij ernstige verwondingen opliep; dat hij opmetingen had uitgevoerd boven op een der olietanken en langs een aan de wand ervan vertikaal gevestigde metalen ladder afdaalde, zonder op te merken dat het om een noodladder ging die op 4,5 m van de begane grond was afgezaagd; dat onderaan de ladder gedaald, hij dan ook in het ijl trapte en op de grond viel met een doorgebroken ladder-sport, die hij had vastgegrepen, in de hand;

Overwegende dat het slachtoffer Witvrouwen Isidoor een eis heeft ingesteld tegen de N.V. Belgische Margarine Unie op grond van artikelen 1382 en 1384 B.W. en artt. 459/1 en 460/2 van het Algemeen Reglement tot Arbeidsbescherming, strekkende tot betaling van schadevergoeding voor morele schade en voor materiële schade onder aftrek van de bedragen die hem werden of zouden worden betaald op grond van de Wet op de arbeidsongevallen;

Overwegende dat de N.V. « Compagnie Belge d'Assurances Générales sur la Vie, les Fonds dotaux et

les Survivances» tegen de N.V. Belgische Margarine Unie een eis instelde strekkende tot terugbetaling van de sommen die zij uitgekeerd had en tot betaling van de sommen die ze in de toekomst zou moeten uitkeren, op grond van de wet op de arbeidsongevallen, aan het slachtoffer Witvrouwen in wiens rechten zij gesubrogeerd is;

Overwegende dat de N.V. Belgische Margarine Unie met de V.Z.W.O. Association Vinçotte een overeenkomst heeft gesloten waarbij deze laatste o.m. gelast wordt met het toezicht op de algemene bescherming en de hygiëne in de fabriek; dat de V.Z.W.O. Association Vinçotte op 7 en 8 mei 1958, hetzij anderhalve maand vóór het ongeval, een controle heeft uitgevoerd en in haar verslag nopens kwestieuze noodladder geen enkele opmerking heeft gemaakt;

Overwegende dat de N.V. Belgische Margarine Unie de V.Z.W.O. Association Vinçotte heeft gedagvaard ten einde zich te horen veroordelen tot vrijwaring voor alle veroordelingen die tegen de N.V. Belgische Margarine Unie zouden kunnen uitgesproken worden;

Overwegende dat het aangevochten vonnis dd. 14 april 1961, na te hebben beslist dat de oproeping in vrijwaring hic et nunc principieel gegrond voorkomt, een getuigenverhoor heeft bevolen nopens de feitelijke omstandigheden van het ongeval;

I. Ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat geïntimeerde de ontvankelijkheid van het beroep betwist omdat het aangevochten vonnis een voorbereidend vonnis zou zijn; dat geïntimeerde dit ten onrechte afleidt uit twee omstandigheden :

1. Appellante zelf noemt dit vonnis een voorbereidend vonnis,

2. Het dispositief houdt geen enkele beschikking in tegen appellante;

Overwegende dat de benaming tussenvonnis, voorbereidend of definitief vonnis gegeven door partijen en zelfs door de eerste rechter aan een gerechtelijke beslissing onverschillig is t.o.v. de werkelijke aard ervan; dat ten andere in feite appellante zeer duidelijk het onderscheid heeft gemaakt waar zij uiteenzet dat het vonnis voorbereidend is voor wat de materialiteit van het ongeval betreft en definitief ten opzichte van de Association Vinçotte, voor het principe van de oproeping in vrijwaring;

Overwegende dat het onverschillig is dat bedoelde principiële beslissing enkel in de redengeving en niet in de beschikking van het vonnis te vinden is vermits al wat de rechter over de feiten beslist een beschikkend gedeelte uitmaakt, welke plaats het ook in het vonnis inneemt (Hof van beroep te Gent 5de Kamer, 6 juni 1961, R.W. 1961-1962 kol. 939);

II. Ten gronde :

Overwegende dat appellante als enige grief tegen het vonnis inroept dat de eerste rechter een clause bevattende ontlasting van verantwoordelijkheid, die zich zou bevinden in een door partijen ondertekende overeenkomst, niet behoorlijk zou hebben geïnterpreteerd;

Overwegende dat vooreerst dient aangestipt te worden dat het door appellante ingeroepen beding van ontlasting van verantwoordelijkheid niet voorkomt in een overeenkomst door partijen ondertekend maar wel in art. 4 van de statuten van appellante dat luidt

als volgt : « l'Association n'ayant pour objet que d'exercer dans un but de sécurité une surveillance aussi complète que possible, n'assume aucune responsabilité du chef de cette surveillance et n'est pas-sible d'aucune indemnité pour les accidents qui pourraient survenir »;

Overwegende dat, indien ieder beding van vrijstelling van aansprakelijkheid nietig is in geval van opzettelijke tekortkoming of bedrog, partijen daarentegen, bij een overeenkomst, behoudens bijzondere wetsbepalingen en behoudens het geval waarin de aangegane verbintenis erdoor zou te niet gedaan worden, rechtmatig mogen overeenkomen dat een van hen of beiden, volledig of gedeeltelijk om reden van grove tekortkoming zullen vrijgesteld worden (Cass. 25 sept. 1959, Pas. 1960-1-113; Cass. 5 januari 1961, Pas. 1961-1-483-R.W. 1960-1961, kol. 1669 en de noot);

Overwegende dat een beding van vrijstelling van aansprakelijkheid van het gemeen recht afwijkt; dat het aan appellante behoort de toetreding van geïntimeerde aan art. 4 van haar statuten te bewijzen;

Overwegende dat appellante deze toetreding bewijst wat betreft de hijstoestellen door het overleggen van het door geïntimeerde's orgaan op 9 december 1955 ondertekend druksel waarvan de formule luidt als volgt : « je soussigné, après avoir pris connaissance des statuts de l'Association, déclare placer sous sa surveillance tous les appareils de levage de d'établissement situé à Baasrode »; dat appellante bewijst dat op zelfde datum van 9 december 1955 geïntimeerde haar gelijkaardige toetredingsbulletins heeft laten geworden met betrekking tot het toezicht over de stoomketels, de wringmachines en de elektrische inrichtingen; dat appellante eveneens bewijst dat op 27 december 1955 geïntimeerde haar de behoorlijk ondertekende toetredingsbulletins heeft teruggestuurd aangaande de thermische controle en het toezicht over de wateren van de stoomkamer;

Overwegende dat integendeel wat betreft het « toezicht op de algemene bescherming en de hygiëne in de fabriek » van geïntimeerde, voorwerp van een bepaalde bestellingsbon van 4 februari 1958, appellante geen bewijs levert dat geïntimeerde erin zou hebben toegestemd de Association Vinçotte van elke aansprakelijkheid te ontslaan;

Overwegende dat deze toestemming niet kan worden afgeleid uit het ondertekenen van de 4 toetredingsbulletins dd. 9 december 1955 en van de 2 toetredingsbulletins dd. 27 december 1955, die andere toezichten betreffen;

Overwegende immers dat appellante zelf de mening was toegedaan dat de van het gemeen recht afwijkende vrijstelling van aansprakelijkheid uitdrukkelijk diende gegeven te worden voor iedere opdracht van toezicht in het bijzonder, vermits zij op 9 december 1955 vier afzonderlijke en op 27 december 1955 twee afzonderlijke toetredingsbulletins door geïntimeerde heeft laten ondertekenen;

Overwegende ten andere dat het normaal voorneemen van partijen, wanneer het toezicht « de algemene bescherming en de hygiëne in de fabriek » van geïntimeerde betreft, redelijk moest omvatten de door appellante tegen bezoldiging aangegane verbintenis de door haar uitgeoefende controle zodanig te verrichten dat dientengevolge geïntimeerde zou gewezen worden op de noodzakelijkheid, in het belang van een veilige bescherming van haar arbeiders, te doen overgaan tot bepaalde herstellingen, vervangingen of verbeteringen o.m. aan de ladders en noodladders van deze of gene olietank;

Overwegende dat derhalve het door appellante ingeroepen beding van vrijstelling van aansprakelijkheid niet kan worden ingeroepen en toegepast inzake de tenuitvoerlegging en de niet uitvoering of de gebrekkige uitvoering van een overeenkomst van 4 februari 1958 betreffende het toezicht op de algemene bescherming en de hygiëne.

Om die redenen,

Het Hof,
Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;
alle strijdige conclusies van de hand wijzende;
Gehoord de advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies uitgebracht in openbare terechtzitting;
ontvangt het beroep en erop wijzende op tegenspraak,
Bevestigt het bestreden vonnis.
Verwijst appellante in de kosten van de aanleg.
Zendt de zaak terug naar de eerste rechter tot verdere behandeling.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. Dubois, pleitbezorger, die ter rechtszitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

11de Kamer. — 12 april 1962.

Voorzitter: M. Grosemans.

Rechters: Mevr. Janssens-Pevtchin en M. Delva.

Verzekering. — Toepasselijkheid van art. 16 van de wet van 11 juni 1876 op de verzekeringen. — Verzwaring van het verzekerde risico.

De toepassing van art. 16 van de wet van 11 juni 1876 impliceert de aanwezigheid in hoofde van de verzekerde van een zware fout die gelijkstaat met een intentionele fout, met dien verstande dat de verzekeraar eerst dan van zijn verzekeringsverplichting ontheven is, wanneer de verzekerde geweten heeft of noodzakelijk moet hebben geweten dat hij door zijn fout het normaal verzekerde risico verzwaaarde.

Deze begripsbepaling beduidt evenwel niet noodzakelijk dat de verzekerde de kennelijke bedoeling moet hebben gehad het schadetoebrengend feit te plegen, maar dat het voldoende is dat hij zich vrijwillig in een toestand heeft gebracht, waarvan hij tevoren wist of weten kon dat hij een verzwaaard risico tegemoet ging. Zulks geldt voor de bestuurder van een autovoertuig die toch wist of weten moest dat hij, vooraleer achter het stuurwiel plaats te nemen, zich van het gebruik van alcoholhoudende drank diende te onthouden, om reden dat, reeds bij geringe dosis, de alcohol het bewustzijn en het reflectorisch vermogen aantast, de zelfbeheersing verzwakt en de beoordelingsbekwaamheid beperkt. Hij moet dus beseffen dat het in zich opnemen van een zekere hoeveelheid bier onvermijdelijk van aard is om een ongeschiktheid tot het besturen van een autovoertuig te veroorzaken, met de daaraan voor de veiligheid van het verkeer verbonden gevaren.

Maatschappij van Engels Recht Sir Matthew Drysdale and Partners (Eclipse Motor Polices), vormende groep nr 913 van de Lloyd's of London
t/ De Wever.

I. Object van de vordering :

Overwegende dat de vordering strekt tot terugbetaling der bedragen welke door aanlegster voor rekening van verweerder, haar verzekerde tot beloop van 109.087 frank werden uitgekeerd, naar aanleiding van een door laatstgenoemde veroorzaakt verkeersongeval;

II. Feitenverhaal :

Overwegende dat verweerder in de nacht van 21 op 22 oktober 1957 omstreeks 0.30 u. aan het stuur van zijn Volkswagen, van uit de steenweg op Brussel, grondgebied Hoeilaart, gereden kwam en in de Jules Deldordestraat aldaar was afgezwent; dat toen hij een dertigtal meter in deze straat gevorderd was, verweerder onverwacht tegen een te zijnen opzichte op het linkervoetpad staande elektrische paal is aangebeukt;

Overwegende dat, benevens de bij dit ongeval berokkende stoffelijke schade aan paal en voertuig, werd betreurd dat de naast verweerder gezeten Malezjewski Frans, ingevolge de botsing zwaar gekwetst, naar de plaatselijke kliniek moest worden overgebracht, alwaar zijn toestand als zorgwekkend werd beschouwd, dat verweerder bij dezelfde gelegenheid kneuzingen heeft opgelopen aan de neus, terwijl de genaamde Onan Joseph, die achteraan in het voertuig plaats had genomen, ongedeerd is gebleven;

Overwegende dat blijkens het klinisch onderzoek waartoe ongeveer 2 uur na de feiten, dat is omstreeks 2.30 u., werd overgegaan, verweerder zich nog steeds kennelijk onder de invloed van de alcohol bevond; dat weliswaar wegens zijn niet gemotiveerde weigering geen bloed- noch urinestaal kon worden genomen; dat de besluiten van het klinisch onderzoek evenwel door de formele vaststellingen van de verbalisant werden bevestigd; dat volgens deze vaststellingen verweerder niet in staat was een verklaring af te leggen toen hij, omstreeks 2.15 u. daartoe werd verzocht; dat toen hij een tweede maal ten politiekantore om 3.30 u. werd verhoord, hij slechts onsamenhangende wartaal kon uitbrengen, dat zijn eerste geldige verklaring pas op 22 oktober 1957, te 7.10 u. kon worden geacteerd;

Overwegende anderzijds dat het vaststaat, aan de hand van de in fotocopie voorgebrachte informatie, dat verweerder diezelfde namiddag in gezelschap van de inzittenden van zijn wagen een paar herbergen heeft bezocht en aldaar enkele glazen bier heeft gebruikt; dat hij, luidens de verklaring van Malezjewski, ook in de drankgelegenheid op het koersplein der paardenwedrennen te Bosvoorde een tweetal glazen zou hebben gedronken;

Overwegende dat verweerder tijdens zijn verhoor door de politie te Hoeilaart geen uitleg kon verstrekken nopens de omstandigheden van het ongeval en dat laatste toeschreef aan het feit dat hij door de koplampen van een tegenligger was verblind geworden; dat hij buitendien slechts op de indruk voortging tegen het rechtervoetpad te zijn terechtgekomen en bij wederomstuit naar links te zijn teruggeslagen; dat hij deze verklaring voor de heer Onderzoeksrechter heeft gehandhaafd;

Overwegende dat de gerechtelijke deskundige tot de bevinding is gekomen dat verweerder op het ogenblik van het ongeval zijn voertuig niet beheerste, ingevolge de onvoldoende zichtbaarheid, wegens het feit dat hij zonder zijn kruislichten had gereden onder een ontoereikende openbare verlichting;

dat de deskundige voor de noodlottige rijbeweging een mogelijke verklaring ziet in een driefvoudige hypothese, te weten :

1) het feit dat de bocht slecht werd genomen;

- 2) de fysieke ongesteldheid van de bestuurder;
 3) als minst waarschijnlijke onderstelling: de gebeurlijke verblinding door een tegenligger.

Overwegende dat de tegenexpertise, waartoe op initiatief van de raadslieden van verweerder werd overgegaan, daarentegen als besluit vermeldt dat de door verweerder bestuurde Volkswagen met de elektrische paal in aanraking was gekomen, ten gevolge van een schuine glijbeweging, welke door de overdreven sleet op de linker achterband werd veroorzaakt;

Overwegende dat verweerder op 14 maart 1958, bij vonnis van 22e correctionele kamer bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, tot 15 dagen gevangenisstraf en 300 x 20 F geldboete wegens onvrijwillige slagen en verwondingen aan Malezsewski Frans werd veroordeeld, met de omstandigheid dat hij zich op het ogenblik der feiten in dronken toestand bevond, en tot een maand gevangenisstraf in een geldboete van 100 x 20 F wegens het sturen van een voertuig in staat van dronkenschap;

Overwegende dat hij bij dit vonnis tevens werd veroordeeld tot betaling van een provisionele vergoeding van 20.000 frank aan de burgerlijke partij Malezsewski en een schadevergoeding van 4.338 frank aan de burgerlijke partij Cie Auxiliaire d'Electricité;

dat bij hetzelfde vonnis een wetsdokter werd aangesteld met het oog op de vaststelling van het peil der door de burgerlijke partij Malezsewski opgelopen werkonbekwaamheden;

Overwegende dat deze beslissing van de correctionele rechtbank bij in kracht van gewijsde getreden arrest van het Hof van Beroep te Brussel, de dato 4 juni 1958, op tegenspraak werd bekrachtigd;

Overwegende dat de bij voormeld vonnis aangeduide wetsdokter zijn op 12 december 1959 afgesloten deskundig verslag besluit met de bevinding dat Malezsewski Frans een volledige werkonbekwaamheid (100 %) heeft opgelopen van 22 oktober 1957 tot 21 januari 1958 en een gedeeltelijke werkonbekwaamheid naar rato van 75 % van 22 januari tot 22 oktober 1958, met dien verstande dat, de heling bekomen zijnde op laatstvermelde datum, een bestendige werkonbekwaamheid van 13 % diende te worden weerhouden;

Overwegende dat het bedrag van de door de burgerlijke partij Malezsewski geleden schade — afgezien van de bij voormelde beslissingen toegekende provisionele vergoeding — krachtens een tussen deze burgerlijke partij en aanlegster afgesloten transactionele overeenkomst op 79.200 frank werd vastgesteld en op deze basis vereffend, blijkens kwijtschrift van 12 februari 1960;

III. Betwisting :

Overwegende dat aanlegster, onder verwijzing naar de ten laste van verweerder uitgesproken veroordelingen, haar vordering tot terugbetaling der voor zijn rekening uitbetaalde sommen steunt op de omstandigheid dat hij het ongeval heeft veroorzaakt op een ogenblik dat hij zich in staat van dronkenschap bevond, en anderzijds op het feit dat de gerechtelijke deskundige tot het besluit was gekomen, dat verweerder op datzelfde ogenblik het meesterschap over zijn voertuig had verloren, terwijl de technische raadsman die door verweerder zelf werd aangesteld het ongeval toeschrijft aan de met te hoge snelheid genomen bocht, zulks gelet op de sleet der banden;

Overwegende dat aanlegster, blijkens de dagvaarding, de juridische grondslag van haar vordering zoekt in « de termen der verzekeringspolis, de wet op de verplichte verzekering in alle middelen te doen gelden

in de loop van het geding »; dat ze in besluiten het debat aanvaardt op het vlak van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen te land; dat ze inderdaad luidens artikel 16 dezer wet van haar verplichting tot dekking van het door haar verzekerde risico zou kunnen ontslagen worden, indien de schade door de zware fout van verweerder werd veroorzaakt;

* * *

Overwegende dat verweerder ten onrechte de toepasselijkheid der door aanlegster ingeroepen contractuele en wettelijke beschikkingen betwist, onder voorwendsel dat aanlegster met de benadeelde partijen een vergelijk heeft getroffen waarbij de door deze partijen opgelopen schade werd vereffend, en waarbij hijzelf, verweerder, niet betrokken was, zodat desbetreffende overeenkomst hem niet tegenstelbaar zou zijn;

dat de verzekerde inderdaad steeds gebonden is door de tussen de verzekeraar en het derde slachtoffer afgesloten transactionele overeenkomst, welke trouwens in naam ten bate en ter ontlasting van de verzekerde tot stand komt (zie o.m. Leuven 3 juni 1946, Bull. Ass. blz. 69; Charleroi, 4 juli 1950, Bull. Ass; blz. 771; obs. G.W. Rev. Gén. Ass. Resp. 4673 obs. P. Frederic);

* * *

Overwegende dat verweerder met goed recht laat gelden dat de toepassing van art. 16 van de wet van 11 juni 1876 in zijn hoofde de aanwezigheid impliceert van een zware fout die gelijkstaat met een intentionele fout, met dien verstande, dat aanlegster eerst dan van haar verzekeringsverplichting zou ontheven zijn, wanneer hij, verweerder, geweten heeft of noodzakelijk moest hebben geweten dat zijn fout het normaal verzekerde risico verzwaarde (Cass.; 29 januari 1953 Pas. I 415; 14 december 1956 Pas. 1957 I. 400, 6 juni 1958, Pas. I. 1104);

Overwegende echter dat in casu de strafrechtelijk erga omnes vastgestelde toestand van dronkenschap vruchteloos door verweerder wordt aangevochten, te meer daar de ter zake gevolgde strafrechtelijke beslissingen de tijdens het politieel onderzoek geacteerde bevindingen slechts hebben bekrachtigd;

Overwegende dat indien de zware fout, die luidens voormeld art. 16 de verzekeraar van zijn verplichting tot vergoeding ontlast, een persoonlijke intentionele fout insluit, die het contractueel gewaarborgde risico verzwaart, deze begripsbepaling niet noodzakelijk beduidt dat de verzekerde de kennelijke bedoeling moet hebben gehad het schadetoebrengend feit te plegen, maar dat het voldoende is dat hij zich vrijwillig in een toestand heeft gebracht waarvan hij tevoren wist of weten kon dat hij een verzwaard risico tegemoet ging (Beroep Luik 6 december 1960 - Bull. Ass. januari - februari 1961 - blz. 97-101);

Overwegende dat deze redenering ongetwijfeld toepasselijk is op het geval van verweerder, die toch wist of weten moest dat hij zich, als chauffeur van een autovoertuig, van de drank diende te onthouden, om de goede reden dat, reeds hij geringe dosis de alcohol het bewustzijn en het reflectorisch vermogen aantast, de zelfbeheersing verzwakt en de appreciatiemogelijkheid beperkt; dat hij eveneens moest beseffen, vooraleer plaats te nemen achter het stuur, dat het in zich opnemen van een zekere hoeveelheid bier onvermijdelijk van aard is om een ongeschiktheid tot het besturen van een autovoertuig te verwekken en dat daaraan een voor de veiligheid van het verkeer op de openbare weg zeer ernstig gevaar verbonden is (Beroep Luik,

2 februari 1961, Bull. Ass. mei-juni 1961 blz. 424-428);

Overwegende dat het feit dat iemand een autovoertuig bestuurt, wanneer hij in een toestand van lichamelijke ongeschiktheid verkeert, welke het gevolg is van een aldus vrijwillig opgedane alcoholische intoxicatie, niet kan worden beschouwd als een in hoofde van de verzekeraar impliciet aanvaard risico, daar dergelijk feit het vrije spel van de gemiddelde kansen en waarschijnlijkheden, zoals dat bij het contractsluiten werd inachtgenomen, niet langer toelaat (Beroep Luik ibidem);

Overwegende buitendien dat vergeefs zou worden beweerd dat de dronkenschap niet noodzakelijk de beslissende oorzaak van het ongeval is geweest, onder voorwendsel dat de ter zake voor de strafrechtsmacht opgetreden deskundige als vermoedelijke oorzaak verscheidene hypothesen heeft vooropgesteld, en wel: het waarschijnlijk verzuim tot het instellen der kruislichten, gepaard aan de ontoereikende openbare verlichting, de verkeerd genomen bocht, de gebeurlijke fysieke ongesteldheid de verbinding door een tegenligger, terwijl de technicus die ten behoeve van verweerder zelf adviseerde de noodlottige manoeuvres hoofdzakelijk aan de sleet op de linkerachterband toeschrijft.

Overwegende dat het ter zake van geen tel is na te gaan in hoever het kwestieuze ongeval kan of moet worden verklaard door de toestand van alcoholische intoxicatie, waarin verweerder zich op het ogenblik der feiten blijkbaar bevond, en die hem er wellicht heeft toe gebracht om — zoals de gerechtelijke deskundige laat onderstellen — een verkeerde knop aan het schakelbord van zijn wagen in te stellen, met het gevolg dat de kruislichten niet werden uitgeschakeld op een plaats waar dat nodig bleek;

Overwegende inderdaad dat voor de toepassing van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874 niet wordt vereist dat de dronkenschap de enige en uitsluitende oorzaak van het ongeval zou zijn doch dat het voldoende is dat — zoals in specie — de dronkenschap het schaderisico heeft verzaagd buiten verhouding tot wat daaromtrent normaal door de verzekeraar kan worden voorzien (Beroep Luik, 16 april 1959, J.T. 1959, blz. 407 en vlg.; 6 december 1960, bull. Ass. januari - februari 1961, blz. 97-101; 2 februari 1961, bull. ass. mei-juni 1961, blz. 424-428);

Overwegende dat de vordering in deze voorwaarden gegrond voorkomt;

Overwegende dat het bedrag der gevorderde bedragen als zodanig niet wordt betwist;

Om deze redenen,

De rechtbank,
Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 4, 37 tot en met 41 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerder tot betaling aan aanlegster van de som van 109.087 F, verhoogd met de intresten aan 5 ½ % sinds de dag der uitbetaling tot op de datum der dagvaarding;

Verwijst hem bovendien tot de gerechtelijke intresten vanaf de datum der dagvaarding en tot de kosten des gedings belopende tot 3.218 frank voor Mr Cox en 1375 frank voor Mr Cailliau, pleitbezorgers.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1e Kamer — 28 juni 1962.

Voorzitter: M. Vandendriessche.
Rechters: M.M. Rayée en Robaey.
Referendaris: M. Six.

Advokaten: Mrs. Deduytsche en W. De Grave.

Voorrechten op schepen. — De betaling van aan de R.M.Z. verschuldigde bijdragen, opgenomen onder nr. 4 quinquies van art. 19 van de wet van 16 december 1961, is geen scheepsvoorrecht.

Door onder de algemene voorrechten op roerende goederen (art. 19 wet van 16 december 1851), onder nr. 4 quinquies de betaling der aan de R.M.Z. verschuldigde bijdragen op te nemen heeft de wetgever zeker niet de bedoeling gehad een nieuw (12°) scheepsvoorrecht in het leven te roepen.

De scheepsvoorrechten zijn beperkend opgesomd in de wet van 28 november 1928, zulks in overeenstemming met het Brussels internationaal verdrag van 10 april 1926 op de voorrechten en hypoteken op schepen.

R.M.Z. t/ Mr. W. De Grave q.q. (faillissement Delphyn en vandenberghes).

Overwegende dat de vraag ertoe strekt: te horen zeggen voor recht dat het voorrecht van verzoeker «slaat op gans het actief der faling, dus ook op het schip», minstens dat de vermelding voorkomende op het proces-verbaal van nazicht der schuldvorderingen de dato 17 april 1962 «niet op schip» nietig, ongeldig is en geen waarde heeft;

Overwegende dat eiser een schuldvordering heeft ingebracht in de faling Dolphyn en Vandenberghes en deze werd aanvaard in het bevoorrecht passief, doch de curator zijn mening heeft laten kennen dat het voorrecht van de R.M.Z. zich niet uitstrekt tot een visserstreiler, die behoort tot het actief van de faling; daarom liet hij op het proces-verbaal van nazicht van de schuldvorderingen vermelden «niet op schip»;

Overwegende dat eiser opmerkt dat de besluitwet van 28 december 1944, gewijzigd door besluitwet van 6 september 1946, artikel 3, hem een algemeen voorrecht toekent op al de roerende goederen van zijn schuldenaar en dat zijn schuldvordering ten andere onder toepassing van artikel 23, 2° van de wet op de scheepvaart zou kunnen vallen, daar het een vordering geldt die spruit uit de arbeidsovereenkomst;

Overwegende dat er op een schip geen andere voorrechten toepasselijk zijn dan deze welke beperkend opgesomd worden in de wet van 28 november 1928, die de toenmalige Belgische wetgeving op het stuk in overeenstemming bracht met de bepalingen van het Internationaal Verdrag van Brussel de dato 10 april 1926 betreffende de maritieme voorrechten en hypoteken;

Wanneer de wetgever heeft bepaald dat de betaling der bijdragen aan de R.M.Z. verschuldigd, gewaarborgd wordt door een voorrecht dat rang neemt onmiddellijk na nr. 4 quater en onder het nr. 5 van artikel 19 van de wet van 16 december 1851 op de voorrechten en hypoteken, dan vloeit daaruit geenszins voort dat hij (de wetgever) de bedoeling had een nieuw (12°) maritiem voorrecht in het leven te roepen; de voorrechten waartussen dit van de R.M.Z. ingeschakeld werd, zijn immers evenmin toepasselijk op de schepen, voor zover de scheepvaartwet ze niet voorziet; cf. Rb. 1e Aanleg, Antwerpen; 18-3-1955; J. P. A., 1955, blz. 245;

Het gaat ook niet op de schuldvordering wegens niet-betaalde bijdragen te aanzien als ontstaan uit de arbeidsovereenkomst van de bemanning, tenminste niet in de zin waarin artikel 23-2° van de wet op de scheepvaart moet begrepen worden; men is het weliswaar eens dat deze bepaling niet alleenlijk het loon betreft doch alle accessoria, vergoedingen, kosten van verpleging, repatriëring en dgl, alles wat kan verschuldigd zijn aan het aangeworven personeel (R.P.D.B. V° Navire, nr 85); de bijdragen verschuldigd aan de R.M.Z. vormen echter noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks een schuldvordering van de bemanning, en de al of niet betaling van deze bijdragen oefent geen de minste invloed uit op de sociale rechten van de werknemers;

Overwegende dat eiser ook ten onrechte meent dat de aanvaarding van zijn schuldvordering in het bevoorrecht passief van de falings als gevolg heeft dat de curator niet meer gerechtigd ware een beperkende uitleg aan dit voorrecht toe te kennen; het was zelfs niet noodzakelijk te bepalen dat het ingeroepen voorrecht niet op het schip zou toegepast worden; de eenvoudige aanvaarding in het bevoorrecht passief kan slechts als gevolg hebben dat de schuldeiser een voorrecht bekomt zoals de wet dit voorziet, eventueel beperkt op bepaalde goederen (bijv. voor het voorrecht van de verhuurder, de verzekeraar, enz.);

Wanneer de curator hier duidelijkshalve heeft menen te mogen bijvoegen «niet op het schip» dan heeft dit de eiser toegelaten nu reeds de betwisting te laten oplossen, eerder dan te wachten tot bij het doen van rekening bij de afsluiting der falings.

Om deze redenen :

De rechtbank, vonnissende op tegenspraak, na toepassing van artikel 2 uit de taalwet van de 15 juni 1935; alle meerdere middelen en besluiten van de partijen als ongegrond verwerpend; gehoord het verslag van de rechter-commissaris Mijnheer G. Rabaey, gedaan in het Nederlands, ter openbare zitting, vóór de debatten : verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond; wijst eiser ervan af en veroordeelt hem tot de kosten;

Geeft hem akte van zijn schatting van de eis op 30.000 frank;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hoger beroep en zonder borg.

VREDEGERECHT TE WESTERLO

3 oktober 1962.

Rechter : M. Verhaert.

Advokaten : Mrs. Van Damme en Van Gorp.

Wegenverkeer. — Gebodstekens nr. 53. — Verlenging van een verplicht rijwielpad.

Een rijwielpad, waarvan het gebruik slechts op een afstand van een tiental meter door het gebodsteken nr. 53 is aangewezen, mag door een fietser gebruikt worden en moet in zulk geval als een verlenging van een verplicht rijwielpad worden beschouwd.

Laenen t/ Eyckmans.

Overwegende dat aanlegger op hoofdeis ten onrechte beweert dat de aanrijding heeft plaats gehad omdat de dochter van verweerder op hoofdeis plots uit een privaat eigendom komend, links de rijbaan is blijven volgen;

Overwegende dat het onderzoek der zaak voldoende aantoonde dat de aanrijding heeft plaats gehad toen de dochter van verweerder op hoofdeis zich reeds goed en wel op het rijwielpad bevond; ongeveer midden de brug, dit is een heel eind reeds voorbij de uitrit van het kasteel de Merode.

Overwegende dat bedoeld rijwielpad gelegen is links van de rijbaan, gezien in de richting gevolgd door verweerders dochter, doch dat dit rijwielpad een aparte en van de rijbaan voor groot verkeer goed afgescheiden afzonderlijke rijweg is; — dat dus niet kan beweerd worden dat de dochter van verweerder op hoofdeis zich links op de rijbaan bevond, maar wel in feite rechts op het rijwielpad;

Overwegende dat dit rijwielpad op de plaats der aanrijding voor aanlegger op hoofdeis het karakter had van een verplicht rijwielpad; doch dat alhoewel rijdend op hetzelfde pad maar in tegenovergestelde richting, het dit verplichtend karakter niet had voor verweerders dochter, vermits het daartoe vereiste gebodsteken nr 53 slechts een tiental meter verder geplaatst stond;

Overwegende dat de schets opgemaakt door de verbalisanten duidelijk aantoonde dat het bewust fietspad gelegen is voor de volledige breedte van de inrit van het kasteel de Merode, zodat de dochter van verweerder op hoofdeis, komend uit die oprit zich onmiddellijk op het fietspad bevond;

Overwegende dat alhoewel dit fietspad voor haar niet verplichtend was zij dit alleszins toch mocht gebruiken, vermits de korte afstand die voor haar niet verplichtend was, moet aangezien worden als een verlenging van een verplicht rijwielpad en daardoor ook het karakter van rijwielpad in de volle zin van de betekenis bezit;

Van Roye «Le Code de la Circulation nr 225».

Overwegende dat in die omstandigheden dan ook de algemene bepalingen van de wegcode in hoofde van beide partijen moeten in acht genomen worden en wel inzonderheid de bepalingen die het kruisen en inhalen van andere weggebruikers regelen;

Overwegende dat uit het onderzoek der zaak is gebleken dat de dochter van verweerder op hoofdeis hierbij geen overtreding beging, doch dat de aanrijding is toe te schrijven, deels aan aanlegger op hoofdeis zelf, die twee stilstaande personen met bromfiets is voorbijgereden, zonder er zich van te vergewissen of de weg over een voldoende afstand vrij was, en deels ook aan de fout op grond van art. 33 van de wegcode van genoemde twee personen;

Overwegende dat in die omstandigheden de eis van aanlegger op hoofdeis als ongegrond moet aangezien worden en dat hij anderzijds voor 50 % verantwoordelijk dient gesteld ten opzichte van verweerder op hoofdeis;

Overwegende dat de eis van aanlegger op tegeneis als ontvankelijk en gegrond moet beschouwd worden;

Om deze redenen :

Rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg; Alle andere tegenstrijdige of verderreikende conclusies verwerpend;

Wijzen de eis van aanleggers op hoofdeis af als zijnde ongegrond;

En rechtdoende over de tegeneis;

Veroordelen verweerders op tegeneis solidair om te betalen aan aanlegger op tegeneis de helft van het gevorderde bedrag van 2.359 frank, hetzij 1.179,50 F, vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 15 oktober 1961 tot 22 juni 1962.

Verwijzen verweerders op tegeneis tevens tot de gerechtelijke intresten, en tot de kosten van het huidige geding.

BOEKBESPREKING

H. Adriaens. — Bedrijfsrevisor. Administratief Lexicon. Uitgeverij Die Keure, Brugge. 1962.

Van de hand van Prof. H. Adriaens, auditeur bij de Raad van State en buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent, is in het Administratief Lexicon een tractaat verschenen betreffende de « Bedrijfsrevisor ».

Deze verhandeling vormt een uitvoerige ontleding van de bedoelingen die de wetgever heeft nagestreefd bij de inrichting van het instituut der bedrijfsrevisoren. De auteur heeft grondig aandacht besteed aan het tot stand komen van de wet van 22 juli 1953, gewijzigd door deze van 10 juli 1956. Menigvuldig waren de achtereenvolgende wetsvoorstellen en ontwerpen, die bij het parlement ingediend werden, ten einde een grondig boekhoudkundig toezicht over de bedrijven en handelsvennootschappen in te richten. Het is uiterst interessant na te gaan in welke mate deze achtereenvolgende voorstellen van elkaar afwijken en hoe dan uit al dit voorbereidend werk een definitieve wet op de bedrijfsrevisoren is tot stand gekomen.

Na deze wordingsgeschiedenis ontleedt de auteur de benaming en het doel van het instituut der bedrijfsrevisoren en het juridisch karakter ervan, om dan een uitgebreid hoofdstuk te wijden aan de verschillende organen van dit instituut, de algemene vergadering, de raad, de stagecommissie en de commissie van beroep, waarvan telkens de samenstelling, de bevoegdheid en, waar nodig, de rechtspleging worden uiteengezet.

In een volgende afdeling wordt dan het statuut van de bedrijfsrevisor besproken. Eerst komen aan de beurt de voorwaarden tot het verwerven en het behouden van het lidmaatschap van het instituut der bedrijfsrevisoren en dan alle details betreffende de organisatie van de verplichte stage. Nadien worden de bevoegdheid en de opdrachten van de bedrijfsrevisor nagegaan, zijn algemeen toezicht over de boekhouding en zijn recht tot onderzoek; de bijzondere bevoegdheden in verband met de wet, houdende organisatie van het bedrijfsleven en deze betreffende de controle op instellingen van openbaar nut.

Een afzonderlijk kapittel bespreekt de bevoegdheid van de commissaris-revisor in handelsvennootschappen. Na de onverenigbaarheden en de tuchtregeling wordt nog gehandeld over de aansprakelijkheid van de bedrijfsrevisor, de hem toekomende vergoedingen en de wettelijke bescherming van zijn titel.

Het tractaat van Prof. Adriaens is veel meer dan een gewone synthetische uiteenzetting van de wettelijke bepalingen; voortdurend wordt de bedoeling van de wetgever nagespeurd en wordt teruggegrepen naar de voorbereidende parlementaire werkzaamheden. Het is aldus gegroeid tot een stuk dat niet alleen belang heeft voor de praktijk, doch dat regelmatig bij wetenschappelijke onderzoekingen zal moeten geconsulteerd worden.

Als toevoeging aan deze studie worden ook alle belangrijke teksten gepubliceerd betreffende het statuut van de bedrijfsrevisor.

R. V.

J. Vandenbossche. — Gemeentefinanciën. Administratief Lexicon. Uitgeverij Die Keure, Brugge. 1962.

Het Administratief Lexicon houdt er aan regelmatig de verhandelingen, die in zijn uitgave verschenen, op de hoogte te houden van de allerjongste stand der

wetgeving en wanneer vrij aanzienlijke wijzigingen zijn tot stand gekomen wordt dadelijk de vroegere verhandeling opnieuw bewerkt en komt een nieuwe tekst de oude vervangen.

Zo is het thans gebeurd met de belangrijke studie, die door Mr. J. Vandenbossche, inspecteur van financiën, gewijd was geworden aan de « Gemeentefinanciën ». De tekst is volledig herschreven en aangepast aan de jongste wijzigingen. Wij hebben aldus met genoegen kunnen vaststellen hoezeer het Administratief Lexicon beantwoordt aan het nagestreefde doel, de vele gebruikers van deze uitgave volledig op de hoogte te houden van het allernieuwste op het gebied van wetgeving en praktijk.

Burgerlijk Wetboek. Aanvullingen en wijzigingen in losbladige vorm. Uitgeverij Die Keure, Brugge. 1962.

In een van onze vorige nummers hebben wij de aandacht gevestigd op de merkwaardige uitgave van de officiële tekst van het Burgerlijk Wetboek, door de Uitgeverij Die Keure. Het is een uiterst handig boekje in zakformaat en op bijbelpapier, dat gemakkelijk ter zitting kan medegenomen worden en dat aan de practici de grootste diensten zal bewijzen.

Zeer spoedig echter werden er reeds belangrijke wijzigingen aan de inhoud van het Burgerlijk Wetboek gebracht door de wet van 20 juli 1962, die ingrijpende veranderingen voorziet wat betreft de procedure van echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

Ten einde de uitgave van het Burgerlijk Wetboek steeds op de hoogte te houden van de jongste wetgeving, heeft thans de Uitgeverij Die Keure een map uitgegeven, op hetzelfde formaat als de uitgave van de tekst van het Burgerlijk Wetboek zelf, waarin, in losbladige vorm, alle wijzigingen die aan de tekst worden aangebracht, kunnen gebundeld worden.

Wij juichen ten eerste dit initiatief toe. Alle wijzigingen en aanvullingen van het Burgerlijk Wetboek zullen geregeld gepubliceerd worden en aan de intekenaars worden toegezonden. De uitgeverij heeft de gelukkige gedachte gehad elk gewijzigd artikel op een afzonderlijke bladzijde te drukken zodat steeds de juiste volgorde der artikelen behouden blijft.

De prijs van de eerste aanvulling, losbladige band inbgrepen, bedraagt 40 F. De volgende aanvullingen zullen 0,50 F per bladzijde aangerekend worden.

Wij moeten onze lezers ten eerste aanraden op deze uitgave in te schrijven ten einde steeds de allerjongste tekst van het Burgerlijk Wetboek voorhanden te hebben.

MEDEDELINGEN

Huldebetoon Prof. F. van Goethem

In de schoot van de Rechtsfaculteit en de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen van de Katholieke Universiteit te Leuven is het plan gegroeid Professor Fernand van Goethem op plechtige wijze te vieren, bij gelegenheid van zijn 35-jarig professoraat.

Deze viering zal bestaan in een academische zitting op 22 november e.k. om 16.30 uur te Leuven (tijdens de « Nederlandse Week », die aldaar doorgaat), gevolgd door een receptie, alsmede in de uitgave van een feestbundel met een verzameling van wetenschappelijke studiën gewijd aan het burgerlijk recht, het sociaal recht, het volkenrecht en de politieke en sociale theoriën.

Het Inrichtend Comité, dat staat onder het Ere-Voorzitterschap van Professor F. Collin en het Voorzitterschap van Professor E. Lousse, doet langs deze weg een warme oproep tot alle oud-studenten en vrienden van Professor F. van Goethem, opdat zij het hunne zouden bijdragen tot het welslagen van deze huldiging.

Zij die een storting doen van ten minste 150 F worden vermeld in de feestbundel en worden uitgenodigd tot de receptie. Zij die een storting doen van ten minste 300 F ontvangen een exemplaar van de feestbundel. De stortingen kunnen gedaan worden op postrekening nr. 8978.10 « Huldebetoon Prof. F. van Goethem, Leuven ».

Sekretariaat: Tiensesteenweg, 273, Kessel-Lo.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, Privaatrecht, Notariaat, Fiscaalrecht, jrg. 1962 - nr. 10:

Th. S. IJsselmuiden, Enige opmerkingen omtrent het fiscale winstbegrip in België en in de landen van de Euromarkt.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, jrg. 1962 - nr. 5:

A.J.W. Bruckel, Over het nieuwe Nederlandse provincierecht. — A. Van De Voorde, De zelfstandige bevoegdheden van de regionale directeurs der directe belastingen. — E. Van Leuven, De evolutie van de personeelseffectieven in overheidsdienst.

Tijdschrift voor sociaal Recht, jrg. 1962 - nr. 5:

A. Deroux & J. Viaene, Het rechtsstatuut van de door berepziekte aangetaste mijnwerker.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1962 - nr. 36:

H.J. Hommes, Burgerlijke vrijheid en dwangsom in arbeidsverhoudingen II (slot). — R. Crince le Roy, De jaarvergadering van de Vereniging voor Administratief Recht. — S.L.F. De Hartogh, Recht of politiek?

Advocatenblad, jrg. 1962 - nr. 9:

Tien jaren Nederlandse orde der advocaten. — Kort verslag van de werkzaamheden van de algemene raad. — Jaarverslag van de secretaris der Nederlandse orde van advocaten over 1961-1962. — J. Hollander, Het beroepsgeheim van de advocaat tegenover de fiscus. — L. Wichers Hoeth, Pleidooi, in kantongerechtszaken. — S.L.F. de Hartogh, Militair strafprocesrecht. — M.V.M. van Leeuwe, XVIIe Congres van de I.F.A. te Athene. — W. de Rijke, Inzage van bescheiden in zaken van ouderlijke macht, voogdij en adoptie.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1962 - nr. 4739:

Ph. A.N. Houwing, Het ontwerp voor het zesde boek van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Afdeling 6.1.8. De gevolgen van het niet nakomen van een verbintenis. De overmacht. — Th.H.A.M. van Eupen, Prof. Eggens en de leek m.o. Prof. Mr. J. Eggens. — R.D. Kolléwijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (III).

Journal des Tribunaux, jrg. 1962 - nr. 4376:

L. Morgenthal, Les antinomies en droit social. — M. Taquet, Les commissions paritaires et les professions libérales.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, jrg. 1962 - nr. 3:

J. Heenen, L'acceptation de l'offre de contracter faite par correspondance. — L. Remouchamps, L'effet interruptif de la demande de convocation en conciliation devant le conseil de prud'hommes. — M. Waelbroeck, Les conditions de la responsabilité du tiers complice de la violation d'une obligation contractuelle en droit belge et en droit comparé.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat, jrg. 1962 - nr. 3:

H. Buch, Le contentieux administratif dans les pays de l'Est. — J. Dembour, La déconcentration du pouvoir d'annulation du Roi (commentaire de la loi du 27 juin 1962).

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1962 - nr. 2475:

Y. Leleu, Divorce et séparation de corps. — Loi du 20 juillet 1962, relative au divorce et à la séparation de corps.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique, jrg. 1962 - nr. 10:

Etat civil. — Bibliographie. — Urbanisme.

Res Publica, jrg. 1962 - nr. 3:

S. Rozmaryn, Le fonctionnement du Conseil des ministres en Pologne. — Le Baron de Gruben, Réflexions sur le colonialisme. — H. Weilemann, Les groupes linguistiques en Suisse. — P.D. Mario Pedrazzini, Les principes du droit des langues en Suisse. — M.A. Meli, Aspect statistique de la répartition des langues en Suisse. — R. Ruffieux, Les incidences politiques du plurilinguisme. — V. Crabbe, Observations et questions.

Recueil Dalloz, jrg. 1962 - nr. 34:

L. Trotabas, Le nouveau régime de la licence en droit.

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'étranger, jrg. 1962 - nr. 4:

J. de Lanversin, Le Ministère des participations de l'Etat en Italie. — R.M. Chevallier, Le droit de la Communauté européenne et les juridictions françaises. — J. Amphoux, Le quatrième gouvernement de la République fédérale d'Allemagne. — L. Hamon et Cl. Emero, Chronique constitutionnelle et parlementaire française.

La Revue Administrative. Revue bimestrielle de l'administration moderne (Paris), jrg. 1962 - nr. 88:

J. Le Fol, Pour une théorie générale du contrôle dans la Société industrielle. — J. Puisoye, Une réforme souhaitable: La simplification des règles de délégation de signature des Ministres. — G. Thuillier, Comment les Français voyaient l'Administration en 1789: Jacques Penchet et la « bureaucratie ». — J. de Lanversin, L'appel comme d'abus dans la jurisprudence du Conseil d'Etat (II).